Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα (1932)
Τιμηθὲν διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Μεταλλίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1935).

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ τὴν Α' Τριμηνίαν τοῦ 1944, ('Ιανουάριος—Μάρτιος) δραχμαὶ 50.000. Ἔτήσιοι ἢ ἑξάμηνοι συνδρομαὶ ἀπαράδεκτοι. Τὸ φύλλον δραχ. 5.000.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΙ' ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ (ταχυδρομικαὶ ἐπιταγαί, τσὲκ κτλ.) ἀνωνύμως: «Πρὸς τὸ περιοδικὸν «Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ, ὁδὸς Εὐριπίδου, 42. — Ἀθήνας».

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (1879-1941)
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ { ΜΑΡΙΑΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΥΘΑΛΙΑΣ ΧΡ. ΝΑΤΣΙΟΥ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝ. Π. ΜΟΥΣΔΡΑΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον

Περίοδος Β'.—Τόμος 5ος | *Ἀθῆναι, Μάρτιος 1944* | *Ἔτος 66ον—Ἀριθ. 10—13*

ΑΝΤΕΚΙΡΤΑ

Μυθιστόρημα ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ.— Μετάφραση ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ ΤΕΛΛΟΥ.— Διασκευὴ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ.—Εἰκόνες Λ. ΜΠΕΝΕΤΤ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ὁ Πεσκὰδ, σταματώντας τὴ συζήτηση, προχώρησε μερικὰ βήματα πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ μεγάρου Τόρονθαλ.

Μιὰ συνοδε'α, ποὺ ἔβγαινε τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Μαρινέλλα, προχωροῦσε στὸ Στραντόνε, γιὰ νὰ καταλήξῃ στὴν ἐκκλησία τῶν Φραγκισκανῶν, ὅπου θὰ ψελνόταν ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Πολὺ λίγα πρόσωπα ἀκολουθοῦσαν τὴν κηδεία αὐτή, ποὺ δὲν εἶχε τραβήξει τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου— ἕνα φτωχικὸ φέρετρο, ποὺ τὸ κουβαλοῦσαν στὰ χέρια σκεπασμένο μ' ἕνα μαῦρο κάλυμμα. Ἄξαφνα, ὁ Πεσκὰδ, πνίγοντας μιὰ κραυγή, ἅρπαξε τὸ μπράτσο τοῦ Ματιφοῦ.

— Τί ἔχεις καλέ, ρώτησε ὁ ἡρακλῆς.

— Τίποτα!.. Χρειάζεται ὥρα νὰ σοῦ ἐξηγήσω.

Εἶχε ἀναγνωρίσει τὴν κυρία Μπάθορυ, ποὺ ἀκολουθοῦσε τὴν κηδεία τοῦ γιοῦ της.

Ἡ ἐκκλησία δὲν εἶχε ἀρνηθῆ τὶς προσευχές της στὸ νεκρό, ποὺ ἡ ἀπελπισία τὸν εἶχε σπρώξει στὴν αὐτοκτονία, κι' ὁ ἐφημέριος περίμενε στὸ παρεκκλήσι γιὰ νὰ τὸν συνοδέψῃ ὥς τὸ νεκροταφεῖο.

Ἡ κυρία Μπάθορυ βάδιζε πίσω ἀπὸ τὸ φέρετρο, μὲ μάτι στεγνό. Δὲν εἶχε πιὰ τὴ δύναμη νὰ κλάψῃ. Ὁ γέρο-Μπόρικ σερνόταν ἀξιολύπητα κοντά της.

Ὁ Πεσκὰδ αἰστάνθηκε τὰ δάκρυα νὰνεβαίνουν στὰ μάτια του. Ναί! ἂν τὸ καθῆκον του δὲν τὸν ἀνάγκαζε νὰ μένῃ στὴ θέση του, ὁ καλὸς αὐτὸς νέος δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰκολουθήσῃ τοὺς λίγους φίλους καὶ γείτονες ποὺ συνόδευαν περίλυποι τὴν κηδεία τοῦ ἄμαιρου Πέτρου Μπάθορυ.

« Ἡ μητέρα τῆς Σάβας γονάτισε δίπλα της . . . »
(Σελ. 49, στ. γ').

Τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ συνοδεία ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ μπρὸς ἀπὸ τὸ μέγαρο Τόρονθαλ, ἡ μεγάλη του πόρτα ἄνοιξε. Στὴν αὐλή, μπρὸς στὸ πλατύσκαλο, δύο ἁμάξια ἦταν ἕτοιμα νὰ βγοῦν ἔξω. Τὸ πρῶτο πέρασε τὴν πόρτα καὶ στράφηκε γιὰ νὰ καταφορίσῃ τὸ Στραντόνε. Μέσα στὸ ἁμάξι αὐτό, ὁ Πεσκὰδ διέκρινε τὸν Σύλλα Τόρονθαλ, τὴ γυναῖκα του καὶ τὴν κόρη του.

Ἡ κυρία Τόρονθαλ, τσακισμένη ἀπὸ τὴ λύπη, καθόταν δίπλα στὴ Σάβα, ποὺ κι' αὐτὴ ἦταν πιὸ ἄσπρη ἀπὸ τὸ νυφικό της πέπλο. Ὁ Σαρκανύ, συνοδευόμενος ἀπὸ μερικοὺς συγγενεῖς ἢ φίλους, ἦταν στὸ δεύτερο ἁμάξι.

Ἄξαφνα, τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ πρῶτο ἁμάξι ἔβγαινε ἀπὸ τὴν πόρτα, μιὰ πολὺ διαπεραστικὴ κραυγὴ ἀκούστηκε. Ἡ κυρία Μπάθορυ εἶχε σταματήσει καὶ μὲ τὸ χέρι τεντωμένο πρὸς τὴ Σάβα, καταριόταν τὴ νέα. Κι' ἦταν ἡ Σάβα ποὺ εἶχε βγάλει τὴν κραυγή! Εἶχε ἰδῆ τὴ μητέρα τοῦ Πέτρου ντυμένη στὰ μαῦρα! Ἀμέσως κατάλαβε ὅλα ὅσα τῆς εἶχαν κρύψει!.. Ὁ Πέτρος ἦταν νεκρός, νεκρὸς ἐξ αἰτίας της, γι' ἀγάπη της, κι' ἡ κηδεία του περνοῦσε τὴ στιγμὴ ποὺ αὐτή, μὲ τὰ νυφικό της ἁμάξι, πήγαινε στὴν ἐκκλησία!

Ἡ Σάβα ἔπεσε λιπόθυμη. Ἡ κυρία Τόρονθαλ, τρομοκρατημένη, θέλησε νὰ τὴν κάνῃ νὰ συνέλθῃ... Μάταια ὅμως! Μόλις ἀγάπνεε. Ὁ Τόρονθαλ δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ μιὰ κίνησῃ θυμοῦ. Ὁ Σαρκανὺ ὅμως, ποὺ εἶχε κι' αὐτὸς προστρέξει, βιαστήχτηκε.

Ὁ γάμος ἦταν ἀδύνατος νὰ γίνῃ κι' ἀναγκάστηκαν νὰ δώσουν διαταγὴ στὰ ἁμάξια νὰ γυρίσουν στὸ μέγαρο, ποὺ ἡ πόρτα ξανάκλεισε μὲ κρότο.

Ἡ Σάβα μεταφέρθηκε ἀναίσθητη στὴν κάμαρά της καὶ ξαπλώθηκε στὸ κρεββάτι της. Ἡ μητέρα της γονάτισε δίπλα της κι' ἕνας γιατρὸς προσκαλέστηκε βιαστικά. Στὸ μετα-

ξό, ἡ νεκρικὴ πομπὴ τοῦ Πέτρου Μπάθορυ συνέχισε τὸ δρόμο τῆς πρὸς τὴν ἐκκλησία. Καὶ μετὰ τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία, κατευθύνθηκε πρὸς τὸ νεκροταφεῖο τῆς Ραγούζας.

Ὁ Πεσκὰδ σκέφθηκε πῶς ὁ γιατρὸς Ἄντεκιρτ ἔπρεπε νὰ εἰδοποιηθῇ τὸ γρηγορώτερο γιὰ τὸ ἀπρόοπτο αὐτὸ περιστατικό. Εἶπε λοιπὸν στὸ σύντροφό του:

— Μεῖνε σὺ ἐδῶ καὶ πρόσεχε!

Κατόπι ἔτρεξε στὸ προάστειο τοῦ Πλότεκ.

Ὁ γιατρὸς ἄκουσε σιωπηλὸς τὴν ἀφήγηση τοῦ Πεσκάδ.

« Μήπως ἔκανα κατάχρηση τοῦ δικαιώματός μου; ἀναρωτιόταν. Ὄχι! Μήπως χτύπησα μιὰν ἀθῶα;... Ναί, δίχως ἄλλο! Ἀλλὰ ἡ ἀθῶα αὐτὴ εἶναι ἡ κόρη τοῦ Σύλλα Τόρονθαλ!»

— Ποῦ βρίσκεται ὁ Ματιφού; ρώτησε τὸν Πεσκάδ.

— Μπρὸς στὸ μέγαρο τοῦ Στραντόνε.

— Θὰ σᾶς χρειαστῶ καὶ τοὺς δυόσας τὸ βράδυ.

— Τί ὥρα;

— Στὶς ἐννέα.

— Ποῦ νὰ σᾶς περιμένουμε;

— Στὴν πόρτα τοῦ νεκροταφείου.

Ὁ Πεσκὰδ ἔφυγε ἀμέσως γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ματιφού, ποὺ δὲν εἶχε ἐγκαταλείψει τὴ θέση του.

Μόλις ἐβράδυασε, κατὰ τὶς ὀκτώ, ὁ γιατρός, σκεπασμένος μ' ἕνα φαρδὺ μανδύα, κατευθύνθηκε στὸ λιμάνι τῆς Ραγούζας.

Στὴ γωνία τοῦ τείχους, πρὸς τὰριστερά, βρισκόταν ἕνα λιμανάκι, χαμένο στοὺς βράχους, λίγο παραπάνω ἀπὸ τὸ μεγάλο λιμάνι. Τὸ μέρος ἦταν ἐντελῶς ἔρημο. Οὔτε σπίτια, οὔτε καράβια. Οἱ ψαρέβαρκες δὲν ἀγκυροβολοῦσαν ποτὲ στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν του ὀφάλων. Ὁ γιατρὸς στάθηκε, κοίταξε τριγύρω του κι' ἔβγαλε μιὰ συνθηματικὴ κραυγή.

Σχεδὸν ἀμέσως τὸν πλησίασε ἕνας ναυτικός, λέγοντας:

— Στὶς διαταγές σας, ἀφέντη.

— Ἡ ἄκατος εἶναι ἐδῶ, Πάτσερ;

— Ναί, πίσω ἀπὸ κεῖνο τὸν βράχο.

— Μ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σου;

— Ὅλους.

— Καὶ τὸ Ἠλέκτρικ;

— Λίγο μακρύτερα, καμμιὰ ἑξακοσαριὰ μέτρα ἔξω ἀπὸ τὸ λιμανάκι.

Κι' ὁ ναυτικὸς ἔδειχνε κάτι σὰν ἀδράχτι, ποὺ διαγραφόταν ἀμυδρὰ στὸ σκοτάδι, χωρὶς κανένα φῶς νὰ προδίδῃ τὴν παρουσία του.

— Πότε ἔφτασε στὸ Κάτταρο;

— Πρὶν ἀπὸ μιὰ ὥρα μόλις.

— Πέρασε ἀπαρατήρητο;

— Ἔντελῶς.

— Πάτσερ, κανεὶς νὰ μὴν ἀφίσῃ τὴ θέση του καὶ νὰ περιμένετε ἐδῶ ὅλη τὴ νύχτα, ἂν χρειαστῇ!

— Ναί, ἀφέντη!..

Ὁ ναυτικὸς γύρισε στὸ πλοιάριο, ποὺ συγχεόταν τελείως μὲ τοὺς βράχους τῆς παραλίας.

Ὁ Ἄντεκιρτ ἔμεινε γιὰ λίγο ἀκόμα στὴν ἀκτή. Ἀσφαλῶς, περίμενε νὰ γίνῃ ἡ νύχτα ἀκόμα πιὸ σκοτεινή. Στιγμὲς - στιγμές, περπατοῦσε μὲ μεγάλα βήματα. Ἔπειτα στεκόταν. Καὶ τότε, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια, σιωπηλὸς κι' ἀκίνητος, κοίταζε μὲ χαμένο βλέμμα τὴ θάλασσα ἐκείνη τῆς Ἀδριατικῆς, σὰ νὰ τῆς εἶχε ἐμπιστευθῆ τὰ μυστικά του.

Ἡ νύχτα ἦταν ἀσέληνη καὶ χωρὶς ἄστρα. Μόλις φυσοῦσε ἕνα λεπτὸ ἀεράκι ἀπὸ τὴ στεριά. Πυκνὰ σύννεφα, σκέπαζαν ὁλόκληρο τὸν οὐρανὸ ὥς τὸν δυτικὸν ὁρίζοντα, ὅπου ἡ τελευταία γραμμὴ τῶν ἀτμῶν, κάπως φωτεινότερη ὥς τώρα, ἄρχισε κι' αὐτὴ νὰ σβύνῃ.

« Ὥρα νὰ πηγαίνουμε!» ψιθύρισε ὁ γιατρός.

Καὶ λοξοδρομώντας γύρω ἀπὸ τὰ ὀχυρὰ τείχη τῆς πόλης, πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ κοιμητήρι.

Ἐκεῖ, μπρὸς στὴν πόρτα, τὸν περίμεναν ὁ Πεσκὰδ κι' ὁ Ματιφού, κρυμμένοι πίσω ἀπὸ ἕνα δέντρο.

Τὴν ὥρα ἐκείνη τὸ κοιμητήρι ἦταν κλειστό. Ἕνα τελευταῖο φωτάκι στὸ σπίτι τοῦ φύλακα μόλις εἶχε σβύσει. Κανεὶς δὲν θάρχοτάν πιὰ προτοῦ ξημερώσει.

Δίχως ἄλλο, ὁ γιατρὸς ἤξερε στὴν ἐντέλεια τὰ κατατόπια. Δίχως ἄλλο ἐπίσης ἡ πρόθεσή του δὲν ἦταν νὰ μπῇ ἀπὸ τὴν πόρτα — ἐπειδὴ ὅ,τι ἔκανε ἔπρεπε νὰ γίνῃ μυστικά.

— Ἀκολουθήστε με, εἶπε στοὺς ἀνθρώπους του ποὺ τὸν εἶχαν πλησιάσει.

Κι' οἱ τρεῖς τους ἄρχισαν νὰ βαδίζουν κατὰ μῆκος τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου, ποὺ τὸ ὕψος του ἦταν ἀρκετὰ σημαντικό.

Ἔπειτα ἀπὸ δέκα λεπτὰ πορείας, ὁ γιατρὸς στκμάτησε, καὶ δείχνοντας ἕνα ρῆγμα ἀπὸ κάποιο πρόσφατο γκρέμισμα τοῦ τοίχου:

— Ἀπὸ δῶ περνοῦμε, εἶπε.

Κι' οἱ τρεῖς τους γλίστρησαν μέσα ἀπὸ τὸ ρῆγμα ἐκεῖνο. Στὸ κοιμητήρι ἐπικρατοῦσε βαθύτερο σκοτάδι, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δέντρα ποὺ σκέπαζαν τοὺς τάφους. Ὡστόσο, χωρὶς νὰ διστάσῃ, ὁ γιατρὸς ἀκολούθησε ἕνα δρομάκο, ἔπειτα μιὰ δεντροστοιχία ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ ψηλότερο μέρος τοῦ νεκροταφείου. Μερικὰ νυχτοπούλια, τρομαγμένα ἀπὸ τὸ πέρασμά του, πετοῦσαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Ἐξὸν ὅμως ἀπὸ τὶς κουκουβάγιες καὶ τοὺς γκιώνηδες, κανένα ἄλλο ζωντανὸ δὲν ὑπῆρχε γύρω ἀπὸ τὶς χορταριασμένες ἐκεῖνες ἐπιτύμβιες στῆλες. Σὲ λίγο κι' οἱ τρεῖς τους στάθηκαν μπρὸς ἀπὸ ἕνα μέτριο μνημεῖο, ἕνα εἶδος μικροῦ παρεκκλησιοῦ, ποὺ τὸ καγκελόφραγμά του δὲν ἦταν κλειδωμένο.

Ὁ γιατρὸς ἔσπρωξε τὴν πορτίτσα καὶ, πιέζοντας τὸ κουμπὶ μιᾶς μικρῆς ἠλεκτρικῆς λάμπας, ἔκαμε νὰ φωτιστῇ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μνημείου, σὲ τρόπο ὅμως ποὺ νὰ μὴν φαίνεται τίποτα ἀπ' ἔξω.

— Ἔμπα, εἶπε στὸν Ματιφού.

Ὁ Ματιφοὺ μπῆκε καὶ βρέθηκε μπρὸς σ' ἕνα τοῖχο, ὅπου τρεῖς μαρμάρινες πλάκες ἦταν ἐντοιχισμένες.

Σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς—τὴ μεσαία—διαβαζόταν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΑΘΟΡΥ
1867

Ἡ ἀριστερὴ πλάκα δὲν εἶχε καμμιὰ ἐπιγραφή. Ἡ δεξιὰ πλάκα δὲν θάργοῦσε νὰποκτήσῃ κι' αὐτὴ τὴν ἐπιγραφή της.

— Βγάλε αὐτὴ τὴν πλάκα, εἶπε ὁ γιατρός.

Ὁ Ματιφοὺ μετατόπισε εὔκολα τὴν ἀνεπίγραφη πλάκα, τὴν ἀπόθεσε κατὰ γῆς κι' ἕνα φέρετρο φάνηκε στὸ βάθος τῆς κρύπτης ποὺ ἦταν σκαμμένη μέσα στὸν τοῖχο.

Ἦταν τὸ φέρετρο μὲ τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου Μπάθορυ.

— Τράβηξε ἔξω αὐτὸ τὸ φέρετρο, εἶπε ὁ γιατρός.

Ὁ Ματιφοὺ ἔβγαλε τὸ φέρετρο, χωρὶς νὰ χρειαστῇ τὴ βοήθεια τοῦ Πεσκάδ, ἂν καὶ τὸ βάρος του δὲν ἦταν μικρό. Κατόπι βγῆκε ἔξω κι' ἀπόθεσε τὸ φορτίο του στὴ χλόη.

— Πάρε αὐτὸ τὸ ἐργαλεῖο, εἶπε ὁ γιατρός, δίνοντας στὸν Πεσκὰδ ἕνα κατσαβίδι, καὶ βγάλε τὸ σκέπασμα.

Κι' αὐτὸ ἔγινε μέσα σὲ λίγα λεπτά.

Ὁ γιατρὸς ἀπομάκρυνε μὲ τὸ χέρι του τὸ σάβανο ποὺ σκέπαζε τὸ σῶμα κι' ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του στὸ στῆθος τοῦ νεκροῦ, σὰ νὰ ἤθελε ν' ἀκροασθῇ τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς. Ἔπειτα, σηκωνόμενος:

— Βγάλε ἔξω αὐτὸ τὸ σῶμα, εἶπε στὸν Ματιφού.

Ὁ Ματιφοὺ ὑπάκουσε, χωρὶς οὔτ' αὐτός, οὔτε ὁ σύντροφός του νὰ κάνουν τὴν παραμικρὴ παρατήρηση, ἂν κι' ἐπρόκειτο γι' ἀπαγορευμένη ἐκταφή.

Μόλις ὁ Ματιφοὺ ἀπόθεσε τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου Μπάθορυ στὴ χλόη, τὸ ξανασκέπασε μὲ τὸ σάβανό του, καὶ πάνω ἀπὸ αὐτὸ ὁ γιατρὸς ἔρριξε τὸ μανδύα του. Τὸ σκέπασμα ξα-

νατοποθετήθηκε τότε στὴ θέση του, τὸ φέρετρο μπῆκε στὴν κρύπτη τοῦ τοίχου, κι' ἡ πλάκα ἔκλεισε πάλι τὴν τρύπα ὅπως καὶ πρωτύτερα.

Ὁ γιατρὸς ἔσβυσε τὸ φαναράκι του καὶ τὸ σκοτάδι ξανάγινε πηχτό.

— Πάρε αὐτὸ τὸ σῶμα, εἶπε στὸν Ματιφού.

Ὁ Ματιφοὺ σήκωσε στὰ ρωμαλέα μπράτσα του τὸ σῶμα τοῦ νέου, σὰν νὰ σήκωνε κανένα παιδάκι. Ἔπειτα κι' οἱ τρεῖς τους, μὲ τὸν γιατρὸ μπροστὰ καὶ τὸν Πεσκὰδ τελευταῖο, ξαναπῆραν τὴ δενδροστοιχία ποὺ ἔφερνε ἀπ' εὐθείας στὸ ρῆγμα τοῦ περιφράγματος. Ἔπειτα ἀπὸ πέντε λεπτὰ τὸ πέρασαν καὶ πῆραν τὸ δρόμο γιὰ τὴν παραλία.

Καμμιὰ λέξη δὲν εἶχαν ἀνταλλάξει· ἂν ὅμως ὁ ὑπάκουος Ματιφοὺ δὲν σκεφτόταν περισσότερο ἀπὸ μιὰ μηχανή, στὸ κεφάλι τοῦ Πεσκὰδ πλῆθος ἀπὸ σκέψεις διαδέχουνταν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.

Κατὰ τὴ διαδρομή τους ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο ὥς τὴν παραλία, δὲν συνάντησαν κανένα.

Καθὼς ὅμως πλησίαζαν στὸ λιμάνι, ὅπου τοὺς περίμενε ἡ ἄκατος τοῦ Ἠλέκτρικ, διέκριναν ἕναν τελωνοφύλακα, ποὺ πηγαινοερχόταν στοὺς πρώτους βράχους τῆς ἀκτῆς.

Συνέχισαν ὡστόσο τὸ δρόμο τους χωρὶς νὰνησυχήσουν γιὰ τὴν παρουσία του. Ὁ γιατρὸς ἔβγαλε πάλι μιὰ συνθηματικὴ κραυγὴ κι' ἤρθε κοντά του ὁ ἀρχηγὸς τοῦ μικροῦ πλοίου, ποὺ ἔμενε ἀόρατος.

Σ' ἕνα νεῦμα τοῦ γιατροῦ, ὁ Ματιφοὺ κατέβηκε στὴν ἀντίθετη πλευρὰ τῶν βράχων κι' ἑτοιμάστηκε νὰ βάλῃ πόδι στὴν ἄκατο.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ὁ τελωνοφύλακας πλησίασε, κι' ἐνῶ ἑτοιμάζουνταν νὰ ἐπιβιβασθοῦν:

— Ποιοί εἶσθε; ρώτησε.

— Ἄνθρωποι ποὺ σᾶς ἀφίνουν νὰ διαλέξετε μεταξὺ εἴκοσι φλωρινιῶν τοῖς μετρητοῖς, καὶ μιᾶς γροθιᾶς ἀπὸ τὸν κύριο . . . ἐπίσης τοῖς μετρητοῖς! ἀποκρίθηκε ὁ Πεσκὰδ δείχνοντας τὸν σύντροφό του.

Ὁ τελωνοφύλακας δὲν ἐδίστασε: πῆρε τὰ εἴκοσι φλωρίνια.

— Ἐμπρός! εἶπε ὁ γιατρός. Ἕνα λεπτὸ ἀργότερα, ἡ ἄκατος χανόταν στὸ σκοτάδι. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτά, πλεύριζε τὸ Ἠλέκτρικ ποὺ ἦταν ἀόρατο ἀπὸ τὴν ἀκτή. Ἡ ἄκατος ἀνελκύστηκε καὶ ἡ σιωπηλὴ μηχανὴ τοῦ Ἠλέκτρικ ἔφερε γρήγορα τὸ πλοιάριο στάνοιχτά.

Ὁ Ματιφοὺ εἶχε ἀποθέσει τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου Μπάθορυ σ' ἕνα ντιβάνι ἑνὸς στενοῦ θαλαμίσκου, χωρὶς κανένα φινιστρίνι ἐντελῶς σκοτεινοῦ.

Μόλις ὁ γιατρὸς ἔμεινε μόνος κοντὰ στὸ σῶμα ἐκεῖνο, ἔσκυψε ἀπάνω του καὶ τὰ χείλη του φίλησαν τὸ ἄχρωμο μέτωπο τοῦ νέου.

«Τώρα, Πέτρο, ξύπνα! εἶπε. Τὸ θέλω!»

Ἀμέσως, ὁ Πέτρος ξανάνοιξε τὰ μάτια του, σὰ νὰ ξυπνοῦσε ἀπὸ φυσικὸ ὕπνο, κι' ὄχι ἀπὸ τὸν μαγνητικὸν ἐκεῖνον ὕπνο, ποὺ τόσο ἔμοιαζε μὲ τὸ θάνατο. Ἕνα εἶδος ἀποστροφῆς ζωγραφίστηκε στὴν ἀρχὴ στὰ χαρακτηριστικά του, μόλις ἀναγνώρισε τὸν γιατρὸ Ἄντερκιτ.

— Σεῖς!... μουρμούρισε, σεῖς ποὺ μ' ἐγκαταλείψατε!

— Ἐγώ, Πέτρο!

— Μὰ ποιὸς εἶστε λοιπόν;

— Ἕνας νεκρός... σὰν κι' ἐσένα!

— Ἕνας νεκρός;...

— Εἶμαι ὁ κόμης Ματθίας Σάντορφ!

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΤΙΜΩΡΙΑ

Α'.

Ἕνα νησάκι τῆς Μεσογείου

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπόκεντρα κι' ἄγνωστα μέρη τῆς ἀπέραντης μεσογειακῆς λίμνης, ὁ κόμης Ματθίας Σάντορφ—ποὺ ὡς τὴν ὥρα ποὺ θὰ τελείωνε τὸ ἔργο του ἔπρεπε νὰ μείνῃ γιατρὸς Ἄντεκιρτ—εἶχε κρύψει τὴ ζωή του γιὰ νὰ ἐπωφεληθῇ ὅλα τὰ πλεονεκτήματα ποὺ τοῦ ἔδινε ὁ δῆθεν θάνατός του.

Τὴν ἱστορία του θὰ τὴν μάθαινε σὲ λίγο κι' ὁ Πέτρος Μπάθορυ, ποὺ μετὰ ἀπὸ τὴ στιγμιαία ἀναζωογόνησή του, εἶχε ξαναπέσει σὲ τέλεια ἀναισθησία, ὅπως τὴ στιγμὴ ποὺ τὸν εἶχε ἀφίσει ὁ γιατρὸς γιὰ νεκρὸ στὸ σπίτι τῆς Ραγούζας. Προικισμένος μὲ μιὰ σπάνια δύναμη ὑποβολῆς, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε κατορθώσει χωρὶς νὰ χρησιμοποιήσῃ φῶς μαγνησίου, οὔτε κὰν κανένα λαμπερὸ μεταλλικὸ σημάδι, μονάχα μὲ τὴ διεισδυτικὴ δύναμη τοῦ βλέμματός του, νὰ προκαλέσῃ στὸν νεαρὸ ἑτοιμοθάνατο μιὰ ὑπνωτικὴ κατάσταση καὶ νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ τὴ θέλησί του. Ὁ Πέτρος, πολὺ ἀδύνατος ἀπὸ τὸ χάσιμο τόσου αἵματος, χωρὶς ἴχνος ζωῆς, εἶχε μονάχα ἀποκοιμηθῆ, καὶ ἡ θέληση τοῦ ὑπνωτιστῆ τὸν ξανάφερε στὶς αἰσθήσεις του. Ἦταν ὅμως ἀνάγκη τώρα, ἡ ζωὴ αὐτὴ ποὺ κρεμόταν ἀπὸ μιὰ τρίχα, νὰ σωθῇ. «Θὰ ζήσῃ!... Θέλω νὰ ζήσῃ! ἔλεγε διαρκῶς ὁ γιατρός. Ἀ! γιατί νὰ μὴν πραγματοποιήσω στὸ Κάττορο τὸ πρῶτο σχέδιο;... Γιατί ὁ ἐρχομὸς τοῦ Σαρκανὸ στὴ Ραγούζα νὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ τὸν ἀποσπάσω ἀπὸ τὴν καταραμένη αὐτὴ πόλη!.... Κι' ὅμως θὰ τὸν σώσω!... Στὸ μέλλον, ὁ Πέτρος Μπάθορυ πρέπει νὰ γίνῃ τὸ δεξὶ χέρι τοῦ Ματθία Σάντορφ!»

Πράγματι, ἀπὸ ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια, ἡ ἔμμονη σκέψη του ἦταν νὰ τιμωρήσῃ καὶ νὰμείψῃ. Ἄλλως τε ἀπὸ πολὺν καιρὸ εἶχε ἀπομείνει ὁ μόνος ἀπόγονος τῆς μεγάλης οἰκογένειας τῶν Σάντορφ. Καθὼς θυμᾶται ὁ ἀναγνώστης, τὸ μικρό του κοριτσάκι ποὺ ἦταν κι' ἡ μόνη του κληρονόμος—τὸ εἶχε ἀναλάβει, μετὰ τὴ σύλληψή του, ἡ γυναίκα τοῦ Λάντεκ τοῦ ἐπιστάτη στὸν πύργο τοῦ Ἀρτενάκ. Στὴ μικρούλα αὐτὴ θὰ περιερχόταν, μόλις θὰ συμπλήρωνε τὰ δεκαοχτώ της χρόνια, τὸ μισὸ μέρος τῆς περιουσίας τοῦ πατέρα της, ποὺ τῆς τὸ εἶχε ἐπιδικάσει τὸ δικαστήριο. Φαίνεται ὅμως, πῶς κακὴ μοῖρα βάραινε στὴν οἰκογένεια Σάντορφ, ποὺ συγκεντρωνόταν τώρα στὸ πλασματάκι ἐκεῖνο. Λίγους μῆνες μετὰ τὴν καταδίκη τῶν συνωμοτῶν τῆς Τεργέστης καὶ τὰ κατοπινὰ γεγονότα, τὸ κοριτσάκι ἐξαφανίστηκε χωρὶς νὰ ξαναβρεθῇ πιά! Μάζεψαν μόνο τὴ σκουφίτσα του στὶς ὄχθες ἑνὸς ρέμματος, στὸ πάρκο τοῦ πύργου τοῦ Ἀρτενάκ. Ἦταν λοιπὸν παραπάνω ἀπὸ βέβαιο, πῶς ἡ μικρὴ εἶχε παρασυρθῆ στὸ βάθος κανενὸς βαράθρου, ὅπου χύνονται οἱ χείμαρροι τῶν Καρπαθίων, γιατὶ κανένα ἄλλο ἴχνος της δὲν βρέθηκε. Ἡ Ροζένα Λάντεκ, ἡ γυναίκα τοῦ ἐπιστάτη, δὲν μπόρεσε νὰνθέξῃ στὸ χτύπημα καὶ πέθανε λίγες ἑβδομάδες ἀργότερα. Ἡ κυβέρνηση ὅμως δὲν θέλησε νὰλλάξῃ τίποτ' ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις ποὺ εἶχε πάρει τὴν ἐποχὴ τῆς δίκης. Ἡ μεσεγγύηση τοῦ μεριδίου τῆς κόρης τοῦ κόμητος Σάντορφ ἐξακολούθησε ἐπειδὴ ὁ θάνατός της δὲν εἶχε πιστοποιηθῆ νομίμως, καὶ μόνο ἂν δὲν ἔδινε σημεῖα ζωῆς στὸ καθωρισμένο χρονικὸ διάστημα γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴν κληρονομία της, αὐτὴ θὰ περιερχόταν στὸ Κράτος.

Ὁ Ματθίας Σάντορφ βρισκόταν στὸ Ὀτράντο, ὅπου ζοῦσε σὲ αὐστηρὸ ἐνκόγνιτο, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατο τοῦ παιδιοῦ του. Κι' ἔπειτα μιὰ μέρα, ἐντελῶς ξαφνικά, ἔφυγε, ἄγνωστος ὅπως εἶχε ἔρθει, χωρὶς κανεὶς νὰ μάθῃ ποτὲ ποῦ πῆγε νὰ ξαναρχίσῃ τὴ ζωή του.

Δεκαπέντε χρόνια ἀργότερα, τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ κόμης Ματθίας Σάντορφ ξαναεμφανιζόταν στὴ σκηνή, κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ὑποψιαστῇ, πὼς κριβόταν κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ γιατροῦ Ἄντεκιρτ. Τότε ἀκριβῶς ἐπιδόθηκε ὁλόψυχα στὸ ἔργο του. Ἦταν πιὰ μόνος στὸν κόσμο, μὲ μιὰ ἀποστολὴ ποὺ τὴ θεωροῦσε ἱερή. Πολλὰ χρόνια μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸ Ὀτράντο, πανίσχυρος καὶ πάμπλουτος—θὰ ποῦμε παρακάτω πῶς — λησμονημένος ἀπὸ ὅλους καὶ, κρυμμένος στὸ ἰνκόγνιτό του, ξαναμπῆκε στὰ ἴχνη ἐκείνων ποὺ εἶχε ὁρκιστῇ νάνταμείψῃ καὶ νὰ τιμωρήσῃ. Στὸ ἔργο αὐτὸ τῆς δικαιοσύνης, ὁ Πέτρος Μπάθορυ ἔπρεπε νὰ παίξῃ κι' αὐτὸς τὸ μέρος του. Πράκτορες εἶχαν ἐγκατασταθῆ μὲ τὴ φροντίδα του στὶς διάφορες πόλεις τῆς μεσογειακῆς παραλίας. Γενναιόδωρα ἀμειβόμενοι καὶ ὑποχρεωμένοι νὰ ἐργάζουνται μὲ τὴ μεγαλύτερη μυστικότητα, ἐπικοινωνοῦσαν μόνο μὲ τὸν γιατρό, εἴτε μὲ τὰ ταχύτατα πλοιάρια ποὺ ξέρουμε, εἴτε μὲ τὰ ὑποβρύχια καλώδια ποὺ συνέδεαν τὴ νῆσο ***Ἀντεκίρτα*** — ὅπως εἶχε ὀνομάσει τὸ καταφύγιό του ὁ γιατρὸς—μὲ τὴ Μάλτα καὶ ἀπὸ κεῖ μὲ τὴ λοιπὴ Εὐρώπη. Χάρις στὶς πληροφορίες τῶν πρακτόρων του, μπόρεσε νὰ ξαναβρῇ τὰ ἴχνη ὅλων ἐκείνων ποὺ εἶχαν ἀναμιχθῆ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως στὴν ἱστορία τοῦ κόμητος Σάντορφ. Ἔτσι ἔμαθε πῶς ὁ Σύλλας Τέρονθαλ ἐγκαταστάθηκε οἰκογενειακῶς στὴ Ραγούζα· πῶς ὁ Σαρκανὸ καταβρόχθιζε τὴν περιουσία του καὶ τελευταῖα βρισκόταν στὶς ἀνατολικὲς ἐπαρχίες τῆς Σικελίας· μὲ τὸν σύντροφό του Ζιρόνε· πῶς ὁ Καρπένα ζοῦσε τεμπελιάζοντας στὴν Ἰταλία ὅσον καιρὸ τοῦ ἐπέτρεπαν οἱ λίγες χιλιάδες φλωρίνια ποὺ εἶχε εἰσπράξει γιὰ τὴν κατάδοσή του, καὶ τέλος πῶς ὁ Ἀντρέας Φερράτο, ὁ ἔντιμος ψαρᾶς τοῦ Ροβίνο, εἶχε πληρώσει μὲ τὴ ζωή του, στὰ κάτεργα τοῦ Στάϊν στὸ Τυρόλο, τὴ γενναιόφρονη διαγωγή του ἀπέναντι στοὺς δραπέτες τοῦ Πιζίνου. Τὰ ἄτυχα παιδιά του, ἡ Μαρία κι' ὁ Λουΐτζι, ποὺ κι' αὐτὰ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα τους εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ Ροβίνιο, θὰ πάλευαν δίχως ἄλλο ἐνάντια στὶς ἀθλιότητες μιᾶς δυστυχισμένης ζωῆς. Εἶχαν ὅμως κρυφτῆ τόσο καλά, ὥστε ὁ γιατρὸς δὲν μπόρεσε νὰ ξαναβρῇ τὰ ἴχνη τους. Ὅσο γιὰ τὴν κυρία Μπάθορυ, ποὺ εἶχε ἐγκατασταθῆ στὴ Ραγούζα μὲ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Μπόρικ, ποτὲ δὲν τοὺς ἔχασε ἀπὸ τὰ μάτια του, καὶ ξέρουμε πῶς θέλησε νὰ τοὺς βοηθήσῃ μ' ἕνα σημαντικὸ χρηματικὸ ποσό, ποὺ ἡ περήφανη καὶ γενναιόψυχη γυναίκα δὲν θέλησε νὰ δεχτῇ.

Ἐπὶ τέλους ὅμως εἶχε φτάσει ἡ ὥρα, ποὺ ὁ γιατρὸς θἄρχιζε τὴ δύσκολη ἐκστρατεία του. Ἀφοῦ βεβαιώθηκε πῶς ὅλοι μετὰ τὴ δεκαπενταχρονη ἀφάνειά του, τὸν περνοῦσαν γιὰ νεκρό, ἔφτασε στὴ Ραγούζα τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ βρῆκε τὸν γιὸ τοῦ Στέφανου Μπάθορυ καὶ τὴν κόρη τοῦ Σόλλα Τόρονθαλ ἑνωμένους σὲ δεσμὸ ἀγάπης, ποὺ ἔπρεπε νὰ σπάσῃ μὲ κάθε θυσία.

Πρῶτα ὅμως ἔπρεπε νὰ γιατρέψῃ τὸν Πέτρο Μπάθορυ καὶ νὰ τοῦ μάθῃ ὅσα ἐκεῖνος ἀγνοοῦσε, δηλαδὴ πῶς μιὰ μυσαρὴ προδοσία εἶχε καταστρέψει τοὺς τρεῖς πατριῶτες, νὰ τοῦ πῇ τὰ ὀνόματα τῶν προδοτῶν, καὶ τέλος νὰ τὸν προσεταιρισθῆ στὸ ἔργο τῆς ἀμείλικτης τιμωρίας τους.

Χίλιες φορές, ἐνόμισε πὼς ὁ Πέτρος Μπάθορυ θὰ πέθαινε. Τελικὰ ὅμως οἱ περιποιήσεις νίκησαν τὸ θάνατο. Ἡ νειότη ὑπερίσχυσε καὶ πάλι. Ὁ ἄρρωστος θὰ γιατρευόταν σωματικά, ἂν ὄχι καὶ ψυχικά. Τὸ τραῦμα του ἄρχισε νὰ ἐπουλώνεται, οἱ πνεύμονές του ξανάρχισαν νὰ πνέοῦν κανονικά, καὶ κατὰ τὶς 17 Ἰουλίου, ὁ γιατρὸς ἦταν πιὰ βέβαιος, πὼς ὁ Πέτρος εἶχε σωθῆ.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ὁ νέος τὸν ἀναγνώρισε καὶ μὲ μιὰ ἀδύνατη φωνὴ μπόρεσε νὰ τὸν φωνάξῃ μὲ τὸ ἀληθινό του ὄνομα.

— Γιὰ σένα, παιδί μου, εἶμαι ὁ Ματθίας Σάντορφ, τοῦ ἀπάντησε, μόνο γιὰ σένα !.

Κι' ἐπειδὴ τὸ ἐρωτηματικὸ βλέμμα τοῦ Πέτρου ἔδειχνε τὴν ἀνυπομονησία του νὰ τὰ μάθῃ ὅλα, πρόστεσε :

«Ἀργότερα, παιδί μου, ἀργότερα!»

Ἡ ἀνάρρωση τοῦ Πέτρου ἔγινε γοργὰ καὶ σίγουρα σὲ μιὰν ὄμορφη κάμαρα, ὅπου ἔμπαινε ἄφθονος ὁ ζωογόνος ἀέρας τῆς θάλασσας καὶ ποὺ τὰ παράθυρα ἄφιναν νὰ φαίνεται τὸ μεγαλόπρεπο θέαμα τῶν καταπράσινων δέντρων. Ὁ γιατρός, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες του περιποιήσεις, σκέφτηκε νὰ ζητήσῃ καὶ τὴ βοήθεια κάποιου, ποὺ στὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν καλωσύνη του μποροῦσε νὰ βασίζεται ἀπόλυτα.

Κι' αὐτὸς ὁ κάποιος δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Πεσκάδ. Αὐτὸς ἀναδέχθηκε νὰ διασκεδάζῃ τὸν νέο μὲ τὴν ἀνεξάντλητη εὐθυμία του. Καὶ τὰ κατάφερε περίφημα. Ἄλλως τε, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ πανηγυριοῦ τῆς Γκραβόζας, θεωροῦσε τὸν Πέτρο Μπάθορυ γιὰ δανειστή του καὶ σκόπευε μὲ πρώτη εὐκαιρία νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του

Μιὰ μέρα ὁ Πέτρος τὸν ρώτησε ;

— Ποῦ βρισκόμαστε ἐδῶ ; Μπορεῖς νὰ μοῦ πῇς Πεσκάδ ;

—Ἔχω λόγους νὰ πιστεύω, κύριε Πέτρο, πὼς βρισκόμαστε σ' ἕνα νησί.

— Ναί βέβαια, ἀλλὰ σὲ ποιὸ μέρος τῆς Μεσογείου ;

—Ἄ ! ἐδῶ εἶναι ὁ κόμπος ! Βρισκόμαστε στὰ νότια, ἢ μήπως στὰ βόρεια, ἢ στὰ δυτικά, ἢ στὰνατολικά ; Δὲν ξέρω τίποτα ! Ἄλλωστε τί σημασία ἔχει ! Τὸ βέβαιο εἶναι, πὼς βρισκόμαστε στὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ Ἄντεκιρτ, τρεφόμαστε καλά, ντυνόμαστε καλά, κοιμώμαστε θαυμάσια, χωρὶς νὰ λογαριάζω καὶ τὴν ἐκτίμηση ποὺ μᾶς ἔχουν...

— Τοὐλάχιστο ξέρεις πῶς ὀνομάζεται τὸ νησὶ αὐτό ;

— Πῶς ὀνομάζεται ;... Ὤ ! θαυμάσια ! Ὀνομάζεται Ἀντεκίρτα.

Ἄδικα ἔψαξε ὁ Πέτρος στὴ μνήμη του γιὰ νὰ θυμηθῇ κανένα νησὶ μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα, καὶ μὴ βρίσκοντας, κοίταξε τὸν Πεσκὰδ ἐρωτηματικά.

— Ναί, κύριε Πέτρο, ναί, ἔτσι τὸ λένε ! ἀπάντησε ὁ εὔθυμος νέος. Οὔτε μῆκος, οὔτε πλάτος. Ἀντεκίρτα, Μεσόγειος. Αὐτὴ εἶναι ἡ διεύθυνση ποὺ θὰ μοῦγραφε ὁ θεῖος μου, ἂν εἶχα ἕνα θεῖο, ἀλλ' ὡς τώρα ὁ οὐρανὸς μοῦ ἀρνήθηκε αὐτὴ τὴ χαρά. Στὸ κάτω - κάτω εἶναι πολὺ φυσικὸ νὰ λέγεται τὸ νησὶ Ἀντεκίρτα, ἀφοῦ ἀνήκει στὸν γιατρὸ Ἄντεκιρτ! Ὅσο γιὰ νὰ σᾶς πῶ ἂν ὁ γιατρὸς δανείστηκε τὸνομά του ἀπὸ τὸ νησὶ ἢ ἂν τὸ νησὶ ἀπὸ τὸν γιατρό, θὰ μοῦ ἦταν τελείως ἀδύνατο, ἀκόμα κι' ἂν ἤμουν γενικὸς γραμματέας τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρείας !

Στὸ ἀναμεταξὺ ἡ ἀνάρρωση τοῦ Πέτρου προχωροῦσε κανονικά, χωρὶς νὰ παρουσιαστῇ καμμιὰ ὑποτροπή. Ὁ νέος ἄρχισε νὰ σηκώνεται καὶ νὰ κάθεται κοντὰ στὸ παράθυρο. Ὁ λαμπρὸς μεσογειακὸς ἥλιος τὸν χαΐδευε κι' ἡ τονωτικὴ αὔρα τῆς θάλασσας γέμιζε τοὺς πνεύμονές του, δίνοντάς του ὑγεία καὶ σφρίγος. Σχεδὸν παρὰ τὴ θέλησή του, ἔνοιωθε νὰ ξαναγεννιέται. Καὶ τότε τὰ μάτια του καρφώνουνταν ἐπίμονα στὸν ὁρίζοντα, σὰ νὰ ἤθελαν νὰ ξεπεράσουν τὴν ἀπεραντοσύνη του καὶ νὰ ἴδοῦν μακρυά, πολὺ μακρυά. Ψυχικὰ ὁ νέος ἦταν ἀκόμα ἄρρωστος.

Στὶς 24 Ἰουλίου, ὁ γιατρὸς ἀνήγγειλε στὸν Πέτρο, πὼς τὴν ἄλλη μέρα μποροῦσε νὰ βγῇ ἔξω καὶ θὰ τὸν συνόδευε ὁ ἴδιος στὸν πρῶτο του περίπατο.

— Γιατρέ, ἀπάντησε ὁ Πέτρος,

ἂν ἔχω τὴ δύναμη νὰ βγῶ, πρέπει νὰ ἔχω καὶ τὴ δύναμη νὰ σᾶς ἀκούσω !

— Νὰ μ' ἀκούσῃς, Πέτρο ;... Τί ἐννοεῖς ;

—Ἐννοῶ πὼς ξέρετε ὅλη μου τὴν ἱστορία, ἐνῶ ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα ἀπ' τὴ δική σας !

Ὁ γιατρὸς τὸν κοίταξε προσεχτικά. Ὄχι πιὰ σὰ φίλος, ἀλλὰ σὰν γιατρὸς ποὺ πρόκειται νὰ πάρῃ μιὰ σοβαρὴ ἀπόφαση γιὰ τὸν ἄρρωστό του. Ἔπειτα, καθίζοντας κοντά του εἶπε :

— Θέλεις νὰ μάθῃς τὴν ἱστορία μου, Πέτρο ; Ἄκουσέ τη λοιπόν !

Β'.

Τὰ περασμένα καὶ τὰ τωρινά.

« Κι' ἀρχίζω μὲ τὴν ἱστορία τοῦ γιατροῦ Ἄντεκιρτ, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ κόμης Ματθίας Σάντορφ ρίχτηκε στὰ νερὰ τῆς Ἀδριατικῆς.

»Ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ χαλάζι τῶν σφαιρῶν τῆς τελευταίας ὁμοβροντίας τῶν ἀστυνομικῶν, μπόρεσα νὰ ξεφύγω σῶος κι' ἀβλαβής. Ἡ νύχτα ἦταν πολὺ σκοτεινή. Δὲν μποροῦσαν νὰ μὲ διακρίνουν. Τὸ ρεῦμα μ' ἔφερνε στάνοιχτά, κι' ἀκόμα καὶ νάθελα, δὲν θὰ μποροῦσα νὰ γυρίσω στὴ στεριά. Δὲν τόθελα ὅμως. Προτίμοῦσα νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ μὲ ξαναπιάσουν καὶ νὰ μὲ στείλουν πίσω γιὰ τουφέκισμα στὸν πύργο τοῦ Πιζίνου. Ἂν ὑπέκυπτα, ὅλα θὰ τελείωναν· ἂν κατώρθωνα νὰ σωθῶ, θὰ μποροῦσα νὰ περάσω γιὰ πεθαμένος. Τίποτα πιὰ δὲν θὰ μ' ἐμπόδιζε στὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης, ποὺ εἶχα ὁρκιστῇ νὰ ἐκπληρώσω στὸν κόμητα Ζάθμαρ, στὸν πατέρα σου καὶ στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου, καὶ ποὺ θὰ τὸ ἐκπληρώσω !

» Στὴν ἀρχή, βούλιαξα πολλὲς φορὲς γιὰ νὰποφύγω τοὺς τελευταίους πυροβολισμούς. Ἔπειτα, ὅταν βρέθηκα στάνοιχτά, ἄρχισα νὰ κολυμπῶ ἐλεύθερα στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, βέβαιος πὼς δὲν μποροῦσαν πιὰ νὰ μὲ ἴδοῦν. Τὰ ροῦχα μου, ποὺ ἦταν ἐλαφρὰ κι' ἐφαρμοστὰ στὸ σῶμα μου, δὲν μ' ἐμπόδιζαν.

» Ποῦ πήγαινα ἔτσι καὶ ποιὲς ἦταν οἱ ἐλπίδες μου ; Δὲν εἶχα καμμιά, Πέτρο, κι' ὅμως αἰσθανόμουν μέσα μου νὰ μὲ ὑποστηρίζῃ μιὰ ὑπεράνθρωπη δύναμη ἀντοχῆς, ἐπιμονῆς καὶ θέλησης. Δὲν ζητοῦσα πιὰ νὰ σώσω τὴ ζωή μου, ἀλλὰ τὸ ἔργο μου στὸ μέλλον !

»Ἡ αὔρα ξεψυχοῦσε μὲ τὸ σκοτάδι. Τὰ κύματα ἔπεφταν μὲ τὸν ἄνεμο. Ἔτσι λοιπὸν ἄλλοτε κολυμπώντας κι' ἄλλοτε ξεκουραζόμενος, ἀπομακρυνόμουν ἀπὸ τὴν ἀκτὴ γιὰ μιὰν ὥρα ἀκόμα. Τὰ πενήντα μίλλια ποὺ μὲ χώριζαν ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ παραλία, ἤμουν ἀποφασισμένος νὰ τὰ διασχίσω, ναί ! καὶ θὰ τὰ διέσχιζα ! Ἄ, Πέτρο ! μόνο ὅποιος περάσει ἀπὸ τέτοιες δοκιμασίες μπορεῖ νὰ ξέρῃ τί εἶναι ἱκανὸς νὰ κάνῃ ἕνας ἄνθρωπος, τί ὑπεράνθρωπη ἠθικὴ καὶ φυσικὴ δύναμη μπορεῖ νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη μηχανή !

» Παρ' ὅλη τὴν ἀπόφασή μου ὅμως νὰ μὴν ἀφίσω νὰ μὲ καταβάλῃ ἡ κούραση, τὰ μπράτσα μου ἄρχισαν νὰ βαραίνουν καὶ τὰ πόδια μου νὰ γίνουνται μολυβένια. Μὲ πολὺν κόπο κρατιόμουν στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ καὶ τὸ κεφάλι μου τὸ ἔνοιωθα βαρὺ σὰν νὰ μοῦχαν δέσει μιὰ σιδέρενια σφαῖρα στοὺς ὤμους.

»Θὰ ἦταν πάνω κάτω μεσάνυχτα, ὅταν στάνατολικὰ ἀκούστηκε κάτι σὰν ὑπόκωφος καὶ μακρυνὸς κρότος, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ διακρίνω ἀπὸ τί προέρχεται. Μιὰ λάμψη πέρασε ἀπὸ τὰ μισόκλειστά μου βλέφαρα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΦΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΚΑΘΕΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΑΤΤΩΜΑ ΤΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Γ'.—Ἀντωνία ἢ Κοκέττα

5 — Ἀλλὰ καθὼς ἦταν ἀκόμη θυμωμένη γιὰ τὴν κοροϊδεία, ἡ Ἀντωνία δὲν πῆγε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους στὸ πάρκο, παρὰ ἐκάθησε μόνη της σ' ἕνα πέτρινο πάγκο, κολλητὰ στὸ φράχτη τοῦ κήπου.

— Ἐ ! Ἀντωνία ! τῆς φώναζαν φεύγοντας οἱ ἄλλοι· δὲν ἔρχεσαι ;

— Πηγαίνετε, τοὺς ἀπαντοῦσε, εἶμαι κουρασμένη, ὕστερα θἄρθω νὰ σᾶς βρῶ.

Καθαυτὸ κουρασμένη μπορεῖ νὰ μὴν ἦταν ἡ Ἀντωνία· νυσταγμένη ὅμως ἦταν καὶ πολύ, γιατί τἀπομεσήμερο, στὴν κάμαρα, δὲν μπόρεσε νὰ κλείσῃ μάτι. Καὶ σὲ λίγο, καθὼς καθόταν ἐκεῖ στὸ πάγκο, τὴν πῆρε ὁ ὕπνος. Τὴν ὥρα λοιπὸν ποὺ κοιμόταν βαθιὰ ἡ Ἀντωνία, βγῆκε ἀπ' τὸ σπιτάκι του νὰ κάμῃ ἕνα γῦρο στὸν κῆπο ὁ μπάρμπα-Σιδέρης, ὁ γέρο-κηπουρὸς τῆς βίλλας. Τὴν Ἀντωνία δὲν τὴν εἶδε, γιατί περπατοῦσε πίσω της, καὶ δὲν φαινόταν παρὰ μόνο τὸ πελώριο καπέλλο της μὲ τὰ τριαντάφυλλα, ποὺ ἔξεῖχε ἀπ' τὸ φράχτη. Κι' ὁ μπάρμπα Σιδέρης, ποὺ δὲν ἔβλεπε καὶ τόσο καλά, τὸ πῆρε γι' ἀληθινὴ τριανταφυλλιά !

— Μπά ! ἔκαμε· πόσα τριαντάφυλλα ! καὶ τί ὡραῖα ! Στραβώθηκα τὸ πρωΐ καὶ δὲν τὰ εἶδα ; Κι' ἴσια - ἴσια ἡ κυρία μοῦ ζήτησε ἕνα μπουκέτο ἀπὸ τριαντάφυλλα... Ἂς τῆς κόψω τώρα τοῦτα· δῶ...

Καὶ ὁ κηπουρὸς ποὺ εἶχε πλησιάσει, ἔβγαλε τὸ ψαλλίδι του καὶ κράκ ! κράκ ! ἄρχισε νὰ κόβῃ τὰ ψεύτικα τριαντάφυλλα τῆς Ἀντωνίας καὶ νὰ τὰ ρίχνῃ στὸ καλάθι του, μὲ τὴν ἰδέα πάντα πὼς ἦταν ἀληθινά. «Καὶ τί δυνατὰ ποὺ μυρίζουν !» ἔλεγε μέσα του, γιατί καὶ σ' αὐτὸ τὸν γελοῦσε ἡ μυρωδιὰ ποὺ εἶχε ρίξει πάνω της ἡ Κοκέττα...

Κάποτε, ἐπιτέλους, αὐτὴ ἐξύπνησε· Ἀλλὰ ἡ καταστροφὴ εἶχε γίνει : Ὅλα σχεδὸν τὰ τριαντάφυλλα τοῦ καπέλλου της εἶχαν κοπεῖ καὶ ριχτεῖ στὸ καλάθι. Φαντασθῆτε τώρα τὴν ἔκπληξη τοῦ μπάρμπα - Σιδέρη, ὅταν εἶδε ἄξαφνα νὰ δρθώνεται μπροστά του ζωντανὴ ἡ... τριανταφυλλιά, μὰ καὶ τὸ θυμὸ τῆς Ἀντωνίας ὅταν ἔπιασε τὸ μαδημένο καπέλλο της καὶ κατάλαβε τί εἶχε συμβεῖ. Ἔβρισε τὸ μπάρμπα - Σιδέρη κουτεντὲ καὶ στραβούλιακα, τοῦ πέταξε στὰ μοῦτρα τὸ καπέλλο, — τί νὰ τὸ κάνῃ πιὰ ἔτσι ποὺ τῆς τὸ κατάντησε ; — κι' ἔτρεξε ξεσκούφωτη στὸ πάρκο νὰ βρῇ τὰ ξαδέρφια της καὶ νὰ τοὺς τὰ πῇ.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΚΥΡΑ ΜΑΡΘΑ

ΟΤΑΝ ΠΗΡΑ ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΜΟΥ

Στίς ἀρχὲς Ἰουλίου τοῦ 1891, βγῆκα πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος ἀπὸ τὸ διδασκαλεῖο Ἀθηνῶν, σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν. Τὸ διδασκαλεῖο δὲν ἦταν ἐγκαταστημένο ἀκόμη στὸ Μαράσλειο μέγαρο, ὅπου βρίσκεται σήμερα, γιατὶ δὲν εἶχε ἀκόμη τότε οἰκοδομηθεῖ. Βρισκόταν στὴν ὁδὸν Μουρούζη (πάροδος Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ) σ' ἕνα δίπατο σπίτι, ἀπὸ τὰ πρῶτα ποὺ ἔγιναν στὴν Ἀθήνα μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Δὲν ἦταν ἀκριβῶς στὸ δρόμο, ἀλλὰ πιὸ μέσα, καὶ μπροστὰ εἶχε ἕναν ἀνθόκηπο, ποὺ ποτὲ δὲν τὸν στόλιζαν ἄνθη, γιατὶ οἱ μαθητὲς περνῶντας τἄκοβαν ἀπὸ μπουμπούκια ἀκόμη. Στὸ κάτω πάτωμα ἦταν τὸ χημεῖο, τὸ ὠδεῖο καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἐπιστάτη· καὶ στὸ ἐπάνω τρεῖς αἴθουσες διδασκαλίας καὶ τὸ διευθυντήριο. Εἶχε κι' ἕνα μικρὸ διάδρομο, ὅπου στὰ διαλείμματα ἔπιαναν τοὺς τοίχους οἱ πρῶτοι ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ τὶς τάξεις καὶ χόρταιναν καρπαζιὲς τοὺς καθυστερημένους, ὅταν περνοῦσαν.

Στὸ πίσω μέρος εἶχε ἕνα μικρὸ γυμναστήριο, ἕνα μεγάλο πεῦκο κι' ἕναν κῆπο εὐρύχωρο, ποὺ τὸν καλλιεργοῦσαν «ὑποδειγματικῶς» οἱ διδασκαλιστὲς μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ καθηγητῆ τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ γεωπονίας Στάθη Πονηροπούλου. (Σήμερα στὴ θέση τοῦ παλαιοῦ διδασκαλείου βρίσκεται μιὰ πολυκατοικία).

Εἴχαμε ἐκλεκτοὺς καθηγητές, γιατὶ ἡ πολιτεία φρόντιζε νὰ στέλνει στὸ διδασκαλεῖο τοὺς πιὸ ἱκανοὺς νὰ μορφώνουν καλοὺς δασκάλους γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ. Εἴχαμε παιδαγωγοὺς τὸ Χαρίλαο Παπαμάρκου, τὸ Γεώργιο Παπασωτηρίου, τὸν Παναγιώτη Οἰκονόμου, στὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὴν Ἱστορία τὸ Γεώργιο Χατζηδάκι, ποὺ ἔγινε κατόπιν καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, στὴν Ψυχολογία καὶ Γεωγραφία τὸ Δημήτριο Ὀλύμπιο, στὰ Φυσικὰ καὶ Μαθηματικὰ τὸν Παναγιώτη Κονδύλη, στὰ Θρησκευτικὰ τὸ γλυκύτατο Ἰγνάτιο Μοσχάκη, στὰ Ἑλληνικὰ τῆς τρίτης τάξης τὸ γέρο-Ραύτα καὶ ἄλλους. Ὅλους αὐτοὺς τοὺς σεβόμαστε καὶ ἀκούγαμε τὴ διδασκαλία τους μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια, ὄχι ἀπὸ φόβο τιμωρίας, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκτίμηση. Ὁ σεβαστότερος ὅμως καὶ ὁ ἀγαπητότερος καθηγητής μας ἦταν ὁ γέρο-Ραύτας — ἔτσι τὸν λέγαμε. Ἦταν τόσο καλὸς κι' εὐγενικός, ποὺ ὅταν καμιὰ φορὰ ἔβρισκε κανένα μαθητὴ ἀμελέτητο — πρᾶγμα σπάνιο — οὔτε τὸν μάλωνε, οὔτε βαθμὸ τοῦ ἔβαζε, παρὰ τὸν κοίταζε χαμογελώντας καὶ τὸν ρωτοῦσε μὲ τὴ βαρειὰ φωνή του: «Αὐτοσχεδιάζεις;» Ὥστε ντρεπόμαστε νὰ πηγαίνουμε ἀμελέτητοι στὸ μάθημα. Ὅταν πάλι κανένας μαθητὴς φυσοῦσε μὲ θόρυβο τὴ μύτη του, τὸν ρωτοῦσε χαμογελώντας: «Σαλπίζεις;» Θυμοῦμαι, εἶχε ψόχωση μὲ τὸν Ὅμηρο καὶ ὅταν τὸν ἔπιανε οἶστρος, μᾶς ἀπαγγέλνε ἀπέξω δεκάδες στίχους ἀπὸ τὴν «Ἰλιάδα». Ἰδίως ἐπρόφερε μ' ἐπιβλητικὴ φωνὴ τὸ στίχο:

«ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ θέσε χεῖρα βαρείαν»

καὶ νομίζαμε πὼς βλέπαμε μπροστά μας τὸν Ἀχιλλέα νὰ βάζει τὸ βαρὺ χέρι του στὴ λαβὴ τοῦ σπαθιοῦ του, γιὰ νὰ σκοτώσει τὸν Ἀγαμέμνονα.

«Καζούρα κάναμε καμιὰ φορὰ στὸ γέρο Φραντζεσκάκη, καθηγητὴ τῆς Ἰχνογραφίας, καὶ τότε αὐτὸς σηκώνοντας τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ σχέδιο, ποὺ διόρθωνε, κοίταζε τὴν τάξη μὲ τὰ μάτια του ὁπλισμένα μὲ καταπράσινα γυαλιὰ καὶ ἔλεγε «Ξέρω ἐγὼ ποιὸς θορυβεῖ, ἀρκεῖ νὰ τὸν ἀνακαλύψω!»

Ἄλλοτε πάλι, στὰ τελευταῖα θρανία, φώναζαν μερικοὶ κατὰ τὸ τέλος Ἰανουαρίου: «Ὅλο καὶ ροδίτες σταφύλιαااااα». «Ποιὸς θορυβεῖ ἐκεῖ κάτω;» ρωτοῦσε ὁ ἀφελὴς καθηγητής «Ἀπὸ τὸ δρόμο, κύριε καθηγητά, ὁ μανάβης» ἀποκρίνουνταν καμιὰ δεκαριὰ μαθητές. «Περίεργο πρᾶγμα, τόσο δύψιμα σταφύλια!» ἔλεγε μὲ ἀπορία ὁ γέρο-Φραντζεσκάκης. «Ὄψιμα, κύριε καθηγητά, ὄψιμα!» φώναζε ὅλη ἡ τάξη καὶ χτυπούσαμε μὲ τὶς παλάμες μας τὰ θρανία. «Αἴ! ἀρκεῖ, ἀρκεῖ» φώναζε κεῖνος, καὶ ἡ τάξη ἐπιτέλους ἡσύχαζε.

Ἄλλοτε πάλι, κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου, φώναζαν μερικοὶ ἀπὸ τὰ τελευταῖα θρανία: «Τραγανὰ κεράσιαااااα». «Ποιὸς θορυβεῖ ἐκεῖ κάτω;»—«Ἀπὸ τὸ δρόμο, κύριε καθηγητά, ὁ μανάβης».—«Περίεργο πρᾶγμα, τόσο πρώιμα κεράσια!»—«Πρώιμα, πρώιμα, κύριε καθηγητά!» Καὶ πάλι τὰ ἴδια.

* * *

Τελειώσαμε τὶς ἐξετάσεις οἱ τελειόφοιτοι καὶ περιμέναμε μὲ ἀγωνία τ' ἀποτελέσματα, ποιοὶ θὰ βγοῦν πρωτοβάθμιοι, ποιοὶ δευτεροβάθμιοι, καὶ ποιοὶ θὰ ἔχουν τὸ ἀτύχημα νὰ βγοῦν τριτοβάθμιοι. Τὸ «πρωτοβάθμιος» ἦταν τὸ κοινὸ ὄνειρο τῶν διδασκαλιστῶν ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα, ποὺ ἔμπαιναν στὸ διδασκαλεῖο, γιατὶ ἐκτὸς τῆς τιμῆς ἦταν καὶ συμφέρον. (Ὁ πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος ἔπαιρνε τότε 150 δραχμὲς τὸ μῆνα, ὁ δευτεροβάθμιος 120 καὶ ὁ τριτοβάθμιος 100 μόνον). Ἐπὶ τρία χρόνια, ποὺ διαρκοῦσε ἡ φοίτηση, ὅλοι οἱ μαθηταὶ μ' αὐτὸ τὸ ὄνειρο βαυκαλιζόμαστε.

Ὅλοι κρίναμε τὸν ἑαυτό μας ἄξιο γιὰ πρωτοβάθμιο, γιατὶ ὁ καθένας νόμιζε πὼς ἔγραφε καλύτερα ἀπὸ ὅλους. Ξέραμε ὅμως πὼς δὲν ὅταν δυνατὸ νὰ βγοῦμε ὅλοι πρωτοβάθμιοι, γιατὶ αὐτὸ δὲν ἔγινε καμιὰ χρονιά. Γι' αὐτὸ περιμέναμε μὲ τόση ἀγωνία νὰ ἰδοῦμε τ' ἀποτελέσματα κολλημένα στὸν τοῖχο τοῦ διαδρόμου.

Κάθε πρωὶ λοιπὸν καὶ κάθε ἀπόγευμα μαζευόμαστε ὅλοι οἱ τελειόφοιτοι στὴν πόρτα τοῦ διδασκαλείου γιὰ τὰ πολυπόθητα ἀποτελέσματα. Αὐτὰ ὅμως ἀργοῦσαν. Καὶ ἡ φαντασία ἔδινε κι' ἔπαιρνε. Καὶ οἱ διαδόσεις ὀργίαζαν. Ἄλλος ἔλεγε ὅτι πληροφορήθηκε ἀπὸ πρόσωπο, ποὺ συνδέεται μὲ τὸν τάδε καθηγητή, πὼς ὅλοι θὰ βγοῦν πρωτοβάθμιοι. καὶ τοῦτο μᾶς ἔδινε μιὰ μεγάλη αἰσιοδοξία. Ἄλλος ἀπὸ ἄλλη πηγὴ εἶχε πληροφορηθεῖ πὼς δὲ θὰ βγεῖ κανένας πρωτοβάθμιος, καὶ αὐτὸ μᾶς ἔρριχνε σὲ σκληρὴ ἀπογοήτευση. Κι' ἔτσι κάθε μέρα κυμαινόμαστε ἀνάμεσα στὶς δυὸ αὐτὲς ἀκρότητες.

Ἐπὶ τέλους ἕν' ἀπόγευμα τοῦ Ἰουλίου, μπαίνοντας στὴν ὁδὸν Μουρούζη ἀπὸ τὴν ὁδὸν Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, διέκρινα κάποια ἰδιαίτερη κίνηση στὸ δρόμο μπροστὰ στὴν ἐξώπορτα τοῦ διδασκαλείου. Κατάλαβα πὼς κάτι ἔκτακτο συμβαίνει. Τί ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα; Ἔτραξα ὁλοταχῶς πρὸς τὰ ἐκεῖ, καὶ ὅταν πλησίασα, ρώτησα λαχανιασμένος ἕνα συμμαθητή μου. «Τ' ἀποτελέσματα;»—«Ναί, μοῦ ἀπάντησε, πρωτοβάθμιος!» «Ποιός; σὺ ἢ ἐγώ;» τὸν ρώτησα.

«Καὶ σὺ κι' ἐγώ!»

Αἰσθάνθηκα τότε φτερὰ στὰ πόδια μου. Πήδησα τὰ σκαλοπάτια τρία τρία κι ἔφτασα στὸ διάδρομο, ὅπου τόσες καρπαζιὲς εἶχα φάει τρία χρόνια σὰν μικρότερος ποὺ ἤμουνα ἀπὸ ὅλους, καὶ εἶδα τ' ἀποτελέσματα κολλημένα στὸν τοῖχο. Σὰν ἀστραπὴ πέρασα τὰ ὀνόματα καὶ εἶδα τὸ δικό μου μεταξὺ τῶν πρωτοβαθμίων.

Πῶς νὰ περιγράψω τὴ χαρὰ ποὺ αἰσθάνθηκα ἐκείνη τὴ στιγμή; Μοῦ φάνηκε πὼς ὅλος ὁ κόσμος ἄλλαξε κι ἐγὼ ὁ ἴδιος. Ὅλα μοῦ φάνηκαν ὡραῖα. Τὸ σαράβαλο τοῦ διδασκαλείου μοῦ φάνηκε παλάτι, κι ἐγὼ

μέσα σ' αὐτὸ βασιλόπουλο. Τὰ σκονισμένα δέντρα καὶ λουλούδια τοῦ κήπου μοῦ φάνηκαν παράδεισος. Οἱ ἄνθρωποι ὅλοι ὡραῖοι καὶ ἀγαθοί. Καὶ αὐτὸς ἀκόμα ὁ κὺρ Ἠλίας, ὁ ὑποεπιστάτης, ποὺ εἶχε μιὰ μύτη μεγάλη σὰ μελιντζάνα γεμάτη κόκκινους ρόζους, μοῦ φάνηκε ὄμορφος σὰν τὸ Ἀπόλλωνα. Μοῦ φάνηκε πὼς ἐγὼ ψήλωσα, ψήλωσα, καὶ τὸ κεφάλι μου ἔφτανε ὡς τὸν οὐρανό! Πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος! Τὸ ὄνειρο, ποὺ μὲ γαλουχοῦσε τρία χρόνια, γίνηκε πραγματικότης. Μιὰ νέα ζωὴ γεμάτη θέλγητρα ἀνοιγόταν μπροστά μου. Χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις! Γιατὶ ἡ χαρὰ αὐτὴ νὰ μὴ διαρκέσει σ' ὅλη μου τὴ ζωή, ἀφοῦ σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ ἐξακολουθῶ νὰ εἶμαι πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος καὶ κάτι παραπάνω; Δοκίμασα στὴ ζωή μου καὶ ἄλλες χαρὲς καὶ πολλὲς λύπες, σὰν ἐκείνη ὅμως τὴ χαρὰ ποτὲ ὡς τώρα δὲν ἔχω δοκιμάσει!

Ἡ πρώτη μου σκέψη ἦταν νὰ καταστήσω κοινωνὸ τῆς χαρᾶς μου τὴ μάνα μου—πατέρα δὲν εἶχα. Διευθύνθηκα λοιπὸν πρὸς τὸ τηλεγραφεῖο. Τὸ ταχυδρομεῖο καὶ τηλεγραφεῖο βρίσκουνταν τότε σ' ἕνα μέγαρο τῆς ὁδοῦ Ἀμερικῆς. Τὸ μέγαρο αὐτὸ σώζεται ἀκόμη καὶ σήμερα, μαυρισμένο ἀπέξω, παραμελημένο καὶ ἀκατοίκητο. Βάδιζα περήφανος στὸ δρόμο μὲ σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπεια. Πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος! Μοῦ φαινόταν πὼς ὅλοι γνώριζαν τ' ἀποτελέσματα τοῦ διδασκαλείου, πὼς μ' ἔδειχναν μὲ τὸ δάχτυλο ὁ ἕνας στὸν ἄλλον κι ἔλεγαν «Νά, αὐτὸς εἶναι ὁ Πάνος Παναγόπουλος, ποὺ βγῆκε πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος». Καὶ μοῦ ἔρχόταν νὰ τοὺς ἀπαντήσω. «Μάλιστα, ἐγὼ εἶμαι!» ὅπως θὰ ἔλεγε καὶ ὁ μέγας Ναπολέων ἢ ὁ Βίσμαρκ, ποὺ τὸ ὄνομά του γέμιζε τότε ὅλη τὴν Εὐρώπη.

Στὸ τηλεγραφεῖο ἔδωσα μιὰ μισὴ δραχμὴ καὶ τηλεγράφησα στὴ μάνα μου «Εὐγενικὴν Παναγοπούλου, Ξυλόκαστρον. Πρωτοβάθμιος. Πάνος Παναγόπουλος».

Τὸ τηλεγράφημά μου ἦταν καλύτερο ἀπὸ τοῦ συμμαθητοῦ μου Παναγῆ Τσαπάγια, ποὺ βγῆκε τριτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος μετὰ πολλῶν ἐπαίνων. Αὐτὸς τηλεγράφησε στὸν πατέρα του σ' ἕνα χωριὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος: «Ἀνδρέαν Τσαπέγιαν. Χ . . . Ἔρχομαι, μουλάρι. Παναγῆς». Δηλαδή. «Ἔρχομαι, στεῖλε κάτω στὸ λιμάνι τὸ μουλάρι νὰ μὲ πάρει».

Ἀφοῦ ἔδωσα τὸ τηλεγράφημα, κατέβηκα ἀπὸ τὴν ὁδὸν Σταδίου Ὁμόνοια, γιὰ νὰ μὲ ἰδεῖ ὁ κόσμος. Περνώντας ἀπὸ ἕνα καπνοπωλεῖο σκέφθηκα πὼς ἀφοῦ εἶμαι πλέον ἄντρας καὶ πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος, μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ καπνίζω. Ἔδωσα λοιπὸν μιὰ πεντάρα κι ἀγόρασα τρία τσιγαρέτα. Ἔβαλα τὰ δυὸ στὴν τσέπη καὶ τὸ τρίτο τὸ κρατοῦσα στὸ χέρι. Πλησίασα ἕναν ἄνθρωπο, ποὺ κρατοῦσε ἀναμμένο τσιγάρο καὶ τοῦ λέω. «Μοῦ δίνετε, σᾶς παρακαλῶ πολύ, τὴ φωτιά σας ν' ἀνάψω;»—«Δὲ ντρέπεσαι, μοῦ ἀπαντᾶ, νεαρὸς ἐσύ, νὰ καπνίζεις;» Ἔτσι μοῦ ἦρθε νὰ τοῦ πετάξω κατάμουτρα: «Κύριε, δὲν εἶμαι καθόλου νεαρός. Εἶμαι πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος». Φύσει ὅμως ντροπαλός, ἔδωσα τόπο τῆς ὀργῆς καὶ κάπνισα τὰ τρία τσιγαρέτα τὸ βράδυ στὸ δωμάτιό μου, πρὸς μεγάλη ἔκπληξη τῆς σπιτονοικοκυρᾶς, ποὺ ὡς τότε μὲ θεωροῦσε καλὸ παιδί.

Ὅταν ἀνέβαινα ἀπὸ τὴ λεωφόρο Πανεπιστημίου στὸ Σύνταγμα, σκεπτόμουνα: «Σὲ δυὸ ὧρες θὰ ἔχει λάβει ἡ μάνα μου τὸ τηλεγράφημα. Τί χαρὰ ποὺ θὰ πάρει! Ἀμέσως θὰ τρέξει στὴ γειτονιὰ νὰ τὸ ἀνακοινώσει. Πρῶτα στὴν κουμπάρα μας τὴν Κουρκαφίνα, ἔπειτα στοὺς Ρουμελιωτέους, στὸν Κώστα τὸ Λευτέρη, στὸν Κωσταντὴ τὸ Μπουνάτσο, ἔπειτα θὰ πάει στὸ σπίτι τοῦ μπάρμπα μου τοῦ Γιάννη. Ἀπ' ἐκεῖ θὰ τὸ μάθουν οἱ συγγενεῖς μας οἱ Ρενταῖοι, οἱ Κωσταντινιδαῖοι, καὶ ὡς τὸ βράδυ θὰ τὸ ἔχει μάθει ὅλο τὸ Ξυλόκαστρο, πὼς βγῆκα πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος!

Καὶ ὄχι μόνον αὐτό· τὸ τηλεγράφημα θὰ περάσει ἀπὸ τὴν Ἐλευσῖνα, τὰ Μέγαρα, τὴν Κόρινθο, τὸ Κιάτο, κι ἐκεῖ οἱ τηλεγραφητὲς θὰ ἰδοῦνε πὼς ἕνας Πάνος Παναγόπουλος ἀπὸ τὸ Ξυλόκαστρο βγῆκε πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος!

Κάθε βράδυ δειπνοῦσα στὸ δωμάτιο μου μὲ μιὰ δεκάρα ψωμὶ καὶ μιὰ δεκάρα τυρί. Μὲ μιὰ δεκάρα ἔπαιρνε τότε κανεὶς 80 δράμια ψωμὶ σιμιγδαλένιο καὶ μὲ ἄλλη μιὰ δεκάρα 20 δράμια τυρί. Σήμερα κι' ἕνα τέτοιο δεῖπνο θὰ περνοῦσε γιὰ πολυτέλεια! Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅμως, γιὰ νὰ πανηγυρίσω τὴν ἐπιτυχία μου, ἀπεφάσισα νὰ φάω στὸ μαγέρικο. Μὲ 45 λεπτὰ ἔτρωγε τότε κανεὶς στὰ μαγέρικα ἕνα κομμάτι κρέας μὲ χόρτα ἢ μὲ πατάτες. Ἔδινε καὶ μιὰ δεκάρα γιὰ ψωμὶ καὶ χόρταινε τέλεια. Ἔκαμα λοιπὸν αὐτὴ τὴ θυσία, ἀλλ' ἐπιβαρύνθηκε ὁ προϋπολογισμός μου μὲ τριανταπέντε λεπτὰ ἐπὶ πλέον. Καὶ μιὰ πεντάρα τὰ τσιγάρα, γίνονται 40 λεπτά! Αὐτὸ ἦταν μιὰ οἰκονομικὴ διαταραχὴ σπουδαία, γιατὶ τὸ μηνιαῖο ἐπίδομά μου ἦταν 50 δραχμές, ποὺ ἀπ' αὐτὲς ἔδινα 5 δραχμὲς γιὰ ἐνοίκιο καὶ 2 γιὰ πλυστικά.

Γύρισα στὸ δωμάτιό μου παγευτυχὴς νὰ κοιμηθῶ, ἀλλὰ ποῦ νὰ μοῦ πάει ὕπνος. Ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι, ἔκανα μεγαλόπρεπα σχέδια γιὰ τὸ μέλλον.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ... ΠΡΩΤΑΠΡΙΛΙΑΤΙΚΟ

Τραγούδι θὰ σᾶς πῶ γεμάτο ἀλήθεια:
Εἶδα ψημμένα πὼς πέτοῦσαν τρία δρ-
[νίδια,
τόσο γοργὰ ποὺ δὲν τἀπιανε μάτι,
τὴν κοιλιὰ στὸν οὐρανὸ εἶχαν γυρι-
[σμένη,
στὴν κόλαση τὴν πλάτη.

■

Στὸν ποταμὸ ἡ μυλόπετρα ἀνταμώνει,
καθὼς κολύμπαγε κοντά της, ἕνα ἀμόνι
κι' ὕστερα σιγὰ κολύμπαγαν μαζί.
Ἐτρωγε πυρωμένο ἀλέτρι ἕνα βατράχι
πάνω στὸν πάγο τὴν Πενηκοστή.

■

Εἶδα τρία ἀνθρωπάκια λαγὸ νὰ κυνη-
[γᾶνε,
μὲ ξυλοπόδαρα, μὲ δεκανίκια, πᾶνε·
Ν' ἀκούσει ὁ ἕνας δὲν μποροῦσε,
τυφλὸς ὁ ἄλλος ἦταν καὶ μουγγὸς ὁ
[τρίτος
κι' ὁ τέταρτος, παράλυτος, δὲν περπα-
[τοῦσε.

Τί ἔγινε θὰ σᾶς τὸ τραγουδήσω ἐγώ:
Ὁ τυφλὸς προτοσεῖδε τὸ λαγὸ
σ' ἕνα χωράφι στὰ πόδια νὰ τὸ βάζει.
Φωνάζει τὸν παράλυτο ὁ μουγγός,
μ' ἀπ' τὸ γιακό του τότε ἐκεῖνος τὸν
[ἁρπάζει.

■

Κάποιοι ἀρμενίζανε πάνω ἀπ' τὴ χώρα
[πέρα,
τὰ κουπιὰ τἄχανε δέσει στὸν ἀγέρα.
Κωπηλατώντας στὰ χωράφια εἴχανε
[φτάσει,
πάνω σ' ἕνα ψηλὸ βουνὸ ἀρμενίζαν
κι' ὅλοι ἐκεῖ πνιγῆκαν μέσ' στὰ δάση.

■

Κυνήγι ἕνα καβούρι γιὰ λαγὸ πηγαίνει.
Ἡ ἀλήθεια γιὰ καλὰ στὰ φόρα βγαίνει
καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ δὲν θὰ κρυφτῆ.
Στὰ κεραμίδια ἐπάνω ἑνὸς βωδιοῦ το-
μονάχο του ἀνέβηκε ὡς ἐκεῖ.
[μάρι

■

Τὸ τραγούδι μου μὲ τοῦτο ἐδῶ θὰ
[κλείσῃ,
γιατὶ ἴσως καὶ τὸν κόσμο θὰ σενεχω-
[ρήσει.
Ψέμματα πιὰ δὲ λέω—μονάχα εἶδα
πὼς εἶναι ἡ μύγα στὴ δικιά μου τὴν
[πατρίδα
τόσο μεγάλη, ὅσο στὸν τόπο σας ἡ γίδα.

(Ἀπ' τὸ γερμανικό)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΣΠ. ΜΟΣΧΟΣ

ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΑΙΜΑ

Μυθιστόρημα LOUIS BERTRAND τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας
Μετάφραση ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

—Ἄ, Κυπριανέ, διαμαρτυρήθηκε μὲ πόνο ὁ Καικίλιος. Μ' ἔγκαταλείπεις;

— Σοῦ εἶπα: σὲ περιμένω στὴν αἰώνια δόξα.

— Εἶμαι ἀνάξιος, εἶπε ὁ Καικίλιος.

Θὰ ἤθελε νὰ μποροῦσε νὰ μιλήσῃ, νὰ ἐξομολογηθῇ στὸ φίλο του ὅλες τους τὶς ἔγνοιες, ὅλες τὶς ἀγωνίες ποὺ ἔσφιγγαν τὴν ψυχή του. Μὰ ἔνοιωθε πὼς ὁ Κυπριανὸς δὲν εἶχε ὥρα νὰ τὸν ἀκούσει. Μὲ λίγες διαστικὲς καὶ κομμένες φράσεις τοῦ μίλησε γιὰ τὴν Βιρζὶλ καὶ γιὰ τὸν Φάβιο Βικτωρα,

— Νὰ παντρευτοῦν! φώναξε ἀμέσως ὁ Ἐπίσκοπος. Αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ πεθάνουν. Εἶναι τὸ χριστιανικὸ ζευγάρι τοῦ μέλλοντος, ἡ ἐλπίδα τῆς ἐκκλησίας. Πές τους ὅτι ἀπὸ μακρυὰ ὁ Ἐπίσκοπος Κυπριανὸς εὐλογεῖ τὴν ἕνωσή τους. Εἴθε τὸ αἷμα μου νὰ συντελέσῃ στὴν εὐτυχία τους.

Ὡστόσο ὁ Δελφῖνος ποὺ στεκόταν ἀπόμερα δὲν ἔκρυβε τὴν ἀνυπομονησία του. Ἦταν ἀργά, πολὺ ἀργά. Ὁ Κυπριανὸς δὲν θέλησε νὰ κάνῃ τοὺς φίλους του νὰ περιμένουν περισσότερο. Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸν κουβικουλάριο, διευθύνθηκε μαζὶ μὲ ὅλους ὅσοι εἶχαν μείνει ἐκεῖ πρὸς τὴ μικρὴ δροσερὴ αἴθουσα ποὺ βρισκόταν στὸ πιὸ ἀπόμερο τμῆμα τοῦ σπιτιοῦ.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Καικίλιο, στὴν ὕστατη αὐτὴν «ἀγάπη» βρίσκονταν καὶ ὁ διάκονος Πόντιος, ὁ ὑποδιάκονος Ἰουλιανός, ὁ Λουκιανὸς ποὺ εἶχε ὁρισθεῖ διάδοχος τοῦ Κυπριανοῦ στὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τῆς Καρχηδόνος, ὁ Κειλερῖνος, ὁ γραμματικὸς τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ πλατωνικὸς φιλόσοφος Φαῦστος, μία ἀπὸ τὶς δόξες τῆς Καρχηδόνος, ποὺ εἶχε γίνει χριστιανὸς τώρα τελευταία, καὶ ὁ Σῶρος τραπεζίτης Στράτων. Καθὼς ἑτοιμαζόνταν νὰ καθίσουν, ἀπὸ τὸ δρόμο ἀκούστηκε μεγάλη βουή. Τὸ πλῆθος ποὺ ἀγρυπνοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι ἔψαλλε ἕναν ὕμνο.

Ὁ Κυπριανὸς στενοχωρήθηκε πολὺ μ' αὐτὲς τὶς ἐκδηλώσεις.

— Πόντιε, εἶπε, πήγαινε σὲ παρακαλῶ νὰ τοὺς παρακαλέσῃς ἀπὸ μέρους μου νὰ γυρίσουν πίσω στὰ σπίτια τους. Κι' ἂν ἀρνηθοῦν, προσπάθησε τουλάχιστον νὰ τοὺς κάνῃς νὰ σωπάσουν.

Καὶ γυρίζοντας πρὸς τοὺς ξένους του, πρόσθεσε:

— Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται ν' ἀφήνουμε τοὺς ἐθνικοὺς νὰ μᾶς κατηγοροῦν πὼς συναγωνιζόμαστε μὲ τοὺς τραγουδιστὲς καὶ τοὺς τραγωδοὺς τῶν θεάτρων τους.

—Ἔχεις δίκιο, ἀπάντησε ὁ Στράτων, ὁ πολὺς κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ ἰδῇ καθαρά. Δὲν ξεχωρίζει τὸν κωμῳδὸ ποὺ βάζει ψεύτικα ξεφωνητά, ἀπὸ τὸν μάρτυρα ποὺ, μαζὶ μὲ τὸν πόνο του, φωνάζει στὸν οὐρανὸ καὶ τὶς ἐλπίδες του. Ἔτσι συμβαίνει συχνὰ ὥστε τὸ δίδαγμα ποὺ δίνουν οἱ δικοί μας νὰ πηγαίνῃ χαμένο.

— Κάνεις λάθος, εἶπε ὁ Ἐπίσκοπος. Τὸ αἷμα τὸ χριστιανικὸ ποὺ χύνεται στὰ θεατρά τους δὲν χύνεται ἄδικα. Ἀλλοίμονο. Μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀνθρώπινες ἀδυναμίες εἶναι πὼς δὲν μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ πείσῃ οὔτε νὰ πεισθῇ μὲ τὴ λογική. Γι' αὐτὸ καταφεύγομε στὴν καταπειστικὴ ἀρετὴ τῆς θυσίας τῆς ζωῆς μας. Μόνο τὸ αἷμα μας καὶ οἱ πληγές μας μποροῦν νὰ κάνουν τοὺς σοφοὺς νὰ σκεφθοῦν καὶ τοὺς ταπεινοὺς νὰ συγκινηθοῦν. Ὅλοι μας δίνουμε πρόθυμα τὴ ζωή μας κι' ὑποφέρουμε μὲ χαρὰ τὰ βασανιστήρια, γιὰ νὰ βεβαιώσουμε ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε καὶ πὼς ἡ βασιλεία του δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔρθῃ. Ὁ κόσμος δίχως τὸ Χριστό, δίχως τὴν ἀγάπη, δίχως τὴ δικαιοσύνη εἶναι σκοτεινός, χωρὶς κανένα φῶς, χωρὶς καμιὰν ἐλπίδα. Κι' ἀκόμη δείχνουμε πὼς εἴμαστε ὅλοι ἴσοι καὶ συναδελφωμένοι στὸ μαρτύριο· ὁ πλούσιος μὲ τὸ φτωχό, ὁ Ἐπίσκοπος μὲ τὸν πιστό.

Ἔξαφνα, ἐκεῖ ποὺ μιλοῦσαν, ἀντήχησε ἀπέξω ἕνας ψαλμός, ἀπὸ μυριάδες στόματα βγαλμένος, ἕνα τραγούδι πένθιμο καὶ ἀνείπωτα θλιμμένο, ποὺ ἁπλώθηκε στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας καὶ σκέπασε ὅλους τοὺς ἄλλους ἤχους. Ὁ Δελφῖνος ποὺ στεκόταν πίσω ἀπ' τὸν Ἐπίσκοπο, ἔσκυψε καὶ τοῦ εἶπε στ' αὐτί:

— Καλέ μου κύριε, τοὺς ἀκοῦς πῶς ψέλνουν; Δὲν θὰ φύγουν οὔτε θὰ ἡσυχάσουν ὅσο ξέρουν πὼς ἐσὺ ἀγρυπνεῖς. Σὲ ἱκετεύω, συλλογίσου λίγο τὸν ἑαυτό σου, σκέψου κι' αὐτοὺς τοὺς δυστυχισμένους. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ξεκουραστῇς λίγες ὧρες.

— Πρέπει νὰ ἔχῃς ὅλες σου τὶς δυνάμεις γι' αὔριο, ἐπέμενε ὁ Πόντιος, ὁ διάκας. Ἐμεῖς θ' ἀγρυπνοῦμε μὲ τὴ σειρά μας γιὰ νὰ κοιμηθῇς ἐσὺ πιὸ ἥσυχος.

Μὰ ὁ Κυπριανὸς διαμαρτυρήθηκε.

— Θὰ κοιμηθῶ χωρὶς κανένα φόβο, εἶπε. Ὅ,τι καὶ νὰ συμβῇ, τὸ πνεῦμα μου εἶναι ἤρεμο καὶ ὅπως λέει ἡ Γραφή, «ἀναπαυθήσεται ἡ σάρξ μου ἐν ἐλπίδι».

Καὶ παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις τους, τοὺς παρακίνησε ὅλους νὰ φύγουν γιὰ νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦν. Ὕστερα τοὺς φίλησε ἕναν-ἕναν λέγοντάς τους:

— Εἰρήνη ὑμῖν!

Ὁ Καικίλιος, ποὺ πῆγε σ' ἕνα γειτονικὸ πανδοχεῖο, παιδεύτηκε ὅλη τὴ νύχτα ἀπὸ ἀϋπνία. Ὧρες ὁλόκληρες οἱ πιὸ ἀπελπιστικὲς σκέψεις τὸν βασάνιζαν. Στὸ τέλος, ἀπαυδισμένος πιὰ εἶχε ἀρχίσει νὰ βυθίζεται σ' ἕνα εἶδος νάρκης, ὅταν μπῆκε μέσα ξαφνικὰ καὶ τὸν ξύπνησε ὁ Τρόφιμος, ποὺ ἔτρεμε ὅλος ἀπὸ τὴν ταραχή του.

— Κύριε, εἶπε, ἦρθαν καὶ πῆραν τὸν Κυπριανὸ πρὶν ἀκόμη ξημερώσει. Καλὰ-καλὰ δὲν τὸν ἄφησαν οὔτε νὰ ντυθῇ καὶ τὸν ἔβαλαν στ' ἁμάξι. Σήκω γρήγορα, ἂν θέλῃς νὰ τὸν προφθάσῃς.

Τὰ ἄλογα περίμεναν ἕτοιμα. Κάλπασαν πρὸς τὸ δρόμο τῶν Μεγάρων. Ἐημέρωνε μιὰ ὑπέροχη ἡμέρα. Τὸ βράδυ εἶχε φυσήξει ἄνεμος ἀνατολικὸς κι' εἶχε καθαρίσει τὴν ἀτμόσφαιρα ἀπὸ κάθε καταχνιά. Ἔμοιαζε σὰ νἄθελε ἡ γῆ τῆς Ἀφρικῆς νὰ γίνῃ ὄμορφη γιὰ τὸν θρίαμβο τοῦ μάρτυρά της.

Μ' ὅλο ποὺ ἡ ὥρα ἦταν ἀκόμη τόσο πρωϊνή, ὁ δρόμος ἦταν γεμάτος ἀπὸ κόσμο. Ἴσως ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ ποὺ κατευθύνανταν ἴσο πιὸ γρήγορα μποροῦσαν στὸ πεδίο τοῦ Σεξτίου καὶ στὴν ἔπαυλη τοῦ ἀνθυπάτου. Ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ, ὁ Καικίλιος πληροφορήθηκε πὼς τὴν ὥρα ἀκριβῶς ἐκείνη ὁ Γαλέριος Μάξιμος ἀνέκρινε τὸν Κυπριανὸ σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς αἴθουσες. Τὸ πλῆθος σιωπηλὸ περιστοίχιζε ὁλόκληρο τὸ κτίριο. Οὔτε σκέψη κἂν μποροῦσε νὰ κάνῃ ὁ Καικίλιος νὰ δοκιμάσῃ νὰ μπῇ μέσα. Ὄχι μονάχα ἦταν ἀδύνατο νὰ διαπεράσῃ ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ κι' οἱ φρουροὶ ποὺ φύλαγαν τὶς πόρτες, ἀπαγόρευαν αὐστηρὰ τὴν εἴσοδο σὲ κάθε ξένο. Οἱ γυναῖκες φώναζαν ἀνυπόμονες:

— Παραμερίστε, θὰ περάσῃ ὁ Κυπριανός.

Ὡστόσο κανεὶς δὲν κουνιόταν ἀπὸ

τὴ θέση του. Ὁ ἕνας ἐπανελάμβανε στὸν ἄλλον καὶ ὅλοι σχολίαζαν μεταξύ τους τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Ἐπισκόπου, καθὼς τὶς κατέγραφαν οἱ δικογράφοι. Κυκλοφοροῦσαν ἀκόμη κι' ἀντίγραφα τῆς κατηγορίας, ποὺ ποιὸς ξέρει πῶς εἶχαν βρεθεῖ. Σ' ὅλο τὸ κατηγορητήριο, ὁ Κυπριανὸς περιορίστηκε ν' ἀπαντήσῃ μὲ τὶς ἴδιες ἐκεῖνες λέξεις ποὺ χρησιμοποίησε καὶ στὴν πρώτη ἀνάκρισή του, τώρα καὶ λίγους μῆνες: «Ξέρω τί μὲ περιμένει· ἐγὼ κάνω τὸ καθῆκον μου, κάνε καὶ σὺ τὸ δικό σου!»

Ὁ Καικίλιος ποὺ τ' ἄκουγε ὅλα αὐτά, περίμενε μ' ἀγωνία τὴ μοιραία ἔκβαση. Κι' ἀλήθεια, σὲ λίγα λεπτὰ διαδόθηκε μ' ἀστραπιαία ταχύτητα ἡ εἴδηση τῆς καταδίκης. Ὁ ἀνθύπατος εἶχε καταδικάσει τὸν Κυπριανὸ σὲ θάνατο δι' ἀποκεφαλισμοῦ, κι' ἡ ἐκτέλεση τῆς ποινῆς θὰ γινόταν τώρα ἀμέσως, σύμφωνα ἄλλωστε μὲ τὸ διάταγμα.

Στὸ ἄκουσμα αὐτὸ μιὰ μυριόστομη φωνὴ ἀκούστηκε ἀπ' τὸ πλῆθος:

«— Εἴμαστε ὅλοι ἕνα μὲ τὸ Θάσκιο Κυπριανό. Νὰ μᾶς ἀποκεφαλίσουν κι' ἐμᾶς μαζί του!» Κι' ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀκόμη πολλοὶ ἦσαν ἀγανακτισμένοι θυμόνταν τὸν ἡρωϊσμό, τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὴ θαυμασὰ ἀφοσίωση τοῦ Κυπριανοῦ στὴν τελευταία ἐπιδημία τῆς πανούκλας. «Αὐτὸς ὁ Θάσκιος δὲν ἦταν, ποὺ μάζευε τοὺς ἑτοιμοθάνατους ἀπὸ τὸ δρόμο, χωρὶς νὰ ξεχωρίζῃ ἀνάμεσα σὲ χριστιανοὺς καὶ σ' ἐθνικούς; Αὐτὸς δὲν ἦταν ποὺ τοὺς ἐσαβάνωνε καὶ φροντιζε γιὰ τὴν ταφή τους, ποὺ βοηθοῦσε τοὺς φτωχούς, ἔτρεφε τοὺς πεινασμένους; Νὰ τώρα ἡ πληρωμὴ γιὰ τὴν αὐτοθυσία του!

— Αὐτὸ εἶναι αἶσχος! ἔλεγαν φανερά. Ἡ ἄρρωστος εἶναι ὁ Γαλέριος Μάξιμος, ἢ δὲν ξέρει πιὰ τί κάνει.

Ἔξαφνα οἱ πόρτες τοῦ πραιτωρίου ἄνοιξαν. Περιστοιχισμένος ἀπὸ δυὸ τριβούνους κι' ἕνα κεντυρίωνα ξεπρόβαλε ὁ μάρτυς. Ἡ φωνὴ τοῦ πλήθους ἔφθασε ὡς τὸν οὐρανό.

— Χαῖρε, Κυπριανέ, χαῖρε!

— Ὅλοι μας θέλουμε νὰ πεθάνουμε μαζί σου!

Οἱ στρατιῶτες, βλέποντας τὸν ἀναβρασμὸ τοῦ πλήθους, δὲν τολμοῦσαν νὰ ἐπέμβουν ἀπὸ τὸ φόβο μήν γίνῃ τίποτε χειρότερο. Ὁ κατάδικος δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του, δὲν ἔκανε οὔτε μιὰ κίνηση, μ' ἀπὸ τὴ στάση του κι' ἀπὸ τὴν ἔκφραση τοῦ προσώπου του ἦταν σὰν νὰ ἔλεγε στὸ πλῆθος: «Ἂν μ' ἀγαπᾶτε μείνετε ἥσυχοι». Προχωροῦσε μὲ σταθερὸ βῆμα, συνοδευμένος ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ περικυκλωμένος ἀπὸ στρατιῶτες. Πέρασε μπρὸς ἀπὸ τὸν Καικίλιο ποὺ εἶχε μείνει στὴν εἴσοδο τῆς πλατείας. Περπατοῦσε μὲ κατεβασμένα μάτια, μὲ φωτισμένο μέτωπο, σὰ νὰ ἦταν ὅλος συγκεντρωμένος στὸν ἑαυτό του, σὰ νὰ ἤθελε νὰ δεῖξῃ στοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἀπ' ἐδῶ κι' ἐμπρὸς εἶχε τελειώσει πιὰ μαζί τους κι' ἀνῆκε ἀποκλειστικὰ στὸ Θεό. Ὅταν τὸν εἶδε τόσο κοντά του, ὁ Καικίλιος θέλησε νὰ τοῦ μιλήσῃ, νὰ τὸν φωνάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Κυπριανὸς δὲν ἦταν πιὰ ἐκεῖνος ποὺ γνώριζε. Ἦταν ἕνα πλάσμα ὑπερκόσμιο ποὺ τοῦ ἔρχόταν νὰ γονατίσῃ μπροστά του.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἔδεσε τὰ χέρια τοῦ Κυπριανοῦ.
(Σελ. 5, στ. α').

Τὸ πλῆθος ἔτρεχε πίσω ἀπὸ τὴ συνοδεία. Ἔτρεξε κι' ὁ Καικίλιος μαζὶ μὲ τὸ πλῆθος πίσω ἀπὸ τὸν ἅγιο. Σὲ λίγο ἔφθασαν στὸ Πεδίο τοῦ Σεξτίου, ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ κοντά. Ἦταν σὰν μιὰ στενὴ κοιλάδα περιστοιχισμένη ἀπὸ δενδρόφυτους λόφους. Πλάτανοι καὶ κυπαρίσσια σκίαζαν τὶς παρυφές του, στὴ μέση ὅμως ἦταν σὰν μιὰ μεγάλη πλατεῖα ποὺ τὴν ἔλουζε ὁ ἥλιος. Ἐνόσω οἱ στρατιῶτες σχημάτιζαν τὸ τετράγωνο, γύρω ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο καὶ τοὺς ἀκολούθους του, ὁ κόσμος σκαρφάλωνε στὰ δέντρα ἢ στὰ γύρω ὑψώματα γιὰ νὰ ἴδῃ καλύτερα. Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Κυπριανός, σὰν ἀποξενωμένος ἀπὸ τὰ γύρω του, ξεκούμπωσε τὸν μακρὺ κόκκινο μανδύα του ποὺ τοῦ ἔφτανε ὡς τὰ πόδια. Ὕστερα, γονατίζοντας ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου ἔμελλε νὰ τὸν θανατώσουν, ἄρχισε νὰ προσεύχεται καὶ βυθίστηκε βαθειὰ στὴν προσευχή του. Ἔξαφνα σηκώθηκε ὀρθὸς μὲ νεανικὴ σβελτωσύνη, ὡσὰν νὰ εἶχε ἀντλήσει ἀπὸ τὴν προσευχὴ καινούργια δύναμη. Ἔβγαλε τὴ δαλματική του καὶ τὴν ἔδωσε στοὺς διάκους του, καὶ μὲ γυμνὸ λαιμό, μὲ τὸ λευκὸ λινὸ χιτώνα του ποὺ ἄφηνε ἐλεύθερο τὸ ἀνδρικό του στῆθος, στάθηκε καὶ περίμενε τὸ δήμιο.

Πέρασαν μερικὰ λεπτὰ ἀπερίγραπτης ἀγωνίας. Ὁ Καικίλιος δὲν ἔβγαζε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ θῦμα ποὺ προσφερόταν ἔτσι θέαμα σ' ὅλο τὸν κόσμο. Μὰ ὁ μάρτυς βρισκόταν μακρυά. Μιὰ φλόγα ὅμοια μὲ τὸ ἀντιφέγγισμα μιᾶς μεγάλης φωτιᾶς ρόδισε τὸ χλωμὸ πρόσωπό του. Ὁ Καικίλιος δὲν ἔβλεπε πιὰ τὸν φίλο του μπροστά του. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη, στὸ μεταμορφωμένο πρόσωπο τοῦ Κυπριανοῦ, εἶχε ἰδῆ μὲ τὰ γήϊνα μάτια του — τὴ δέξα τοῦ Χριστοῦ.

Ὡστόσο ἕνας ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς τοῦ πραιτωρίου ἐρχόταν φέρνοντας μαζί του τὸν δήμιο ποὺ εἶχε στὸν ὦμο τὸν πέλεκυ. Σύμφωνα μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ καταδίκου ποὺ ἀνῆκε στὴν τάξη τῶν συγκλητικῶν, εἶχαν διαλέξει γιὰ ἐκτελεστὴ τῆς ποινῆς ἕναν κεντυρίωνα, σωστὸν γίγαντα, ὀνομαστὸ γιὰ τὴ δύναμή του καὶ γιὰ τὴν ἱκανότητά του νὰ παίζῃ τὸ σπαθί. Ἀκούγοντας τὰ βήματά του, ὁ Κυπριανὸς σὰν νὰ βγῆκε ἀπὸ τὴν ἔκσταση ὅπου ἦταν βυθισμένος, γύρισε καὶ τὸν κοίταξε.

—Ἐσὺ εἶσαι! εἶπε ἁπλά.

Καὶ γυρίζοντας στὸν Πόντιο:

— Θὰ δώσῃς στὸν ἄνθρωπο αὐτὸν πέντε χρυσὰ νομίσματα γιὰ τὸν κόπο του.

Ὕστερα, ἐνῶ οἱ πιστοὶ ἄπλωναν γύρω του κομμάτια ἀπὸ λευκὸ λινὸ γιὰ νὰ μὴ χυθῇ τὸ αἷμα στὴ γῆ, ὁ Ἰουλιανός, ὁ βοηθὸς τοῦ διάκου, ἀφοῦ τοῦ κατέβασε τὸν χιτῶνα στὴ μέση, τοῦ ἔδεσε ἐλαφρὰ τὰ χέρια πίσω. Καὶ τότε, κάτω ἀπὸ τ' ἄπληστα μάτια ὅλου τοῦ κόσμου, ὁ Κυπριανὸς γονάτισε καὶ πάλι, καὶ σὰν νᾶσκυβε γιὰ νὰ πιῇ νερό, τέντωσε τὸ λαιμό του στὸ δήμιο.

Ἐκεῖνος ὅμως στεκόταν ἔντρομος μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἥμερο σὰν ἀρνί, ποὺ οὔτε φώναζε οὔτε διαμαρτύρονταν, καὶ ποὺ ἔμοιαζε σὰν τριγυρισμένος ἀπὸ ἕνα ὑπερκόσμιο φῶς. Ἔτρεμε, δὲν τολμοῦσε νὰ σηκώσῃ τὸν πέλεκυ. Στὸ τέλος ἀναγκάσθηκε κι' ὁ ἴδιος ὁ μάρτυς νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ.

— Μὴ φοβᾶσαι, κάνε καὶ σὺ τὸ καθῆκόν σου.

Τὸ βαρὺ σίδερο σηκώθηκε ψηλά. Τὰ μάτια τοῦ Καικίλιου θάμπωσαν. Κι' ἐνῶ ὅλοι ἔτρεχαν πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶχε πέσει ὁ μάρτυς, ἐκεῖνος ἔτρεχε νὰ φύγῃ μακρυά, τρελλὸς ἀπὸ φρίκη κι' ἀπὸ πόνο.[1]

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Στὰ βήματα τοῦ Κυπριανοῦ.

Ὁ Καικίλιος ξαναεῖδε τὸ σπίτι του στὸν Μυγύα, ἀλλὰ μὲ ἄλλα μάτια. Ὅταν ξεχώρισε ἀνάμεσα στὰ δέντρα τοὺς τοίχους τοῦ παλιοῦ κτιρίου, τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶχαν περάσει αἰῶνες ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ εἶχε φύγει. Ἐκεῖ πίσω ἦταν τὰ διαμερίσματα τῆς Βιρζίλ. Τώρα μποροῦσε νὰ τὴ συλλογίζεται χωρὶς πικρία. Ἡ πρώτη του σκέψη ἦταν νὰ μπορέσῃ νὰ τῆς μεταδιδάσῃ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Κυπριανοῦ. Τώρα εἶχε γιατρευτεῖ ἀπ' ἐκείνη τὴ ζηλότυπη ἀφοσίωση στὴ θετή του κόρη. Τὴν ἀγαποῦσε, ἀλλὰ μὲ μιὰ ἀγάπη πιὸ φωτεινή, πιὸ βαθειά. Ἔνοιωθε πὼς κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε γίνει ἄλλος ἄνθρωπος. Μιὰ καινούργια ζωὴ ἄρχισε γι' αὐτόν. Τὸ σῖμα τοῦ μάρτυρα ἦταν σὰν ἕνα πύρινο ποτάμι ποὺ τὸν ἐχώριζε ἀπὸ τὸ παρελθόν του.

Ἔφθασε πρωΐ στὸ Μυγύα συνοδευμένος μόνο ἀπὸ δύο ἱπποκόμους, γιατὶ ὁ Τρόφιμος εἶχε φύγει μιὰ μέρα νωρίτερα γιὰ ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἐπιστροφή του. Καθὼς ἔφθαναν στὰ σημεῖο ὅπου τὸ κτῆμα του συνόρευε μὲ τοῦ Ροκκίου, ὁ Καικίλιος παρατήρησε κάμποσον ὄχλο μαζεμμένον ἐκεῖ μπροστά, ζητιάνους καὶ κουρελῆδες τοὺς περισσότερους, ποὺ φωνασκοῦσαν καὶ πετοῦσαν πέτρες πρὸς τὸν τοῖχο τὸ δικό του. Ἀνάμεσα στὴ βουὴ ξεχώριζαν πότε-πότε οἱ φωνές.

— Θάνατος στοὺς ἀθέους! Θάνατος στοὺς ἱερόσυλους!

Οἱ δοῦλοι τοῦ Ροκκίου, ποὺ ὁ Καικίλιος τοὺς γνώρισε καθὼς πέρασε ἀπὸ μπροστά τους, ἐξερέθιζαν ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος μὲ χειρονομίες καὶ μὲ φωνές. Ὡστόσο μόλις ἀντίκρυσαν τὸν «ἐνδοξότατο ἄρχοντα», ὅλοι σώπασαν ἀπότομα, ἔκρυψαν κάτω ἀπὸ τοὺς μανδύες τους τὶς πέτρες κι' ὕστερα τὶς ἄφησαν νὰ πέσουν κάτω. Μερικοὶ διπλώθηκαν στὰ κουρέλια τους κι' ἔτρεξαν νὰ φύγουν καὶ κρύφτηκαν πίσω ἀπὸ τοὺς θάμνους. Μὲ τὸ κεφάλι ψηλά, μὲ βλέμμα περήφανο, ὁ Καικίλιος πέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς ἐχθρικὲς μάζες. Εἶχε θυμηθεῖ πὼς ὁ διάκονος Ἰάκωβος καὶ ὁ ἀναγνώστης Μαριανὸς κατοικοῦσαν σ' ἕνα μικρὸ περίπτερο, σ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πλευρά, ποὺ τοὺς τὸ εἶχε παραχωρήσει ὁ ἴδιος ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τῶν διωγμῶν. Δίχως ἄλλο ὅλη αὐτὴ ἡ ὀχλαγωγία γινόταν ἐναντίον τους.... ἴσως κι' ἐναντίον του. Ὅλος ὁ κόσμος γνώριζε πὼς ἦταν χριστιανός. Ὅταν ξεκαβαλλίκεψε ἀπὸ τὸ ἄλογο, ἠῦρε τὸν γέρο Τρόφιμο κατατραγμένον. Ὁ ἀρχισταυλίτης του, ἄνθρωπος συνετὸς καὶ μετρημένος, χριστιανὸς μὲ βαθειὰ πίστη καὶ ψύχραιμη λογική, ἀποδοκίμαζε κάθε φανατισμὸ καὶ κάθε ὑπερβολικὸ ζῆλο. Δίχως νὰ κρύψῃ τὴ δυσφορία του εἶπε ἀμέσως στὸν Καικίλιο:

— Κύριε, εἶδες αὐτοὺς τοὺς ἐλεεινοὺς ποὺ μᾶς πετροβολοῦν; Ὁ Ἰάκωβος φταίει. Θὰ τοὺς κάνει στὸ τέλος νὰ τὸν συλλάβουν καὶ θὰ σὲ ἐκθέσῃ καὶ σένα, γιὰ νὰ μὴν πῶ τίποτε χειρότερο. Πίστεψέ με, ἄρχισε νὰ γίνεται ἐπικίνδυνος. Ἂν θέλῃς νὰ μ' ἀκούσῃς, πρέπει νὰ τὸν ἀπομακρύνῃς ἀπὸ δῶ καὶ νὰ τὸν στείλῃς μαζὶ μὲ τὸν Μαριανὸ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κτήματά σου, μακρυά.

Καὶ γεμᾶτος ἀγανάκτηση γιὰ τὴν ἐπιπολαιότητα τοῦ Ἰακώβου, ἀνέφερε στὸν κύριό του πὼς ὁ διάκονος ἐντελῶς αὐθαίρετα εἶχε δεχθεῖ στὸν Μυγύα τὸν ἐπίσκοπο Ἀγάπιο καὶ τὸν πρεσβύτερο Σεκουνδίνο, ποὺ ἔρχουνταν ἀπὸ τὴ Λαμβαῖσα, συνοδευμένοι ἀπὸ ἕνα ἀξιωματικὸ καὶ δυὸ στρατιῶτες, γιὰ νὰ δικασθοῦν στὴν Κίρτα ἀπὸ τοὺς δημοτικοὺς ἄρχοντες. Ὁ Ἰάκωβος τοὺς εἶχε φιλοξενήσει ἐπὶ τρεῖς μέρες στὸ περίπτερο, ὥσπου νὰ ἔρθῃ ἡ σειρά τους νὰ παρουσιασθοῦν στὸ δικαστήριο. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφθανε αὐτό, εἶχε περιμαζέψει κι' ἕνα πλῆθος πρόσφυγες ἀπὸ τὶς παράλιες πόλεις ποὺ ἔφευγαν τοὺς διωγμούς. Εἶχαν μαζευτεῖ τώρα καμμιὰ ἑκατοσταριά, καὶ στὸ διάστημα, τῆς ἀπουσίας του ὁ Ἰάκωβος τοὺς εἶχε ἐγκαταστήσει στοὺς ἀχυρῶνες, στὶς ἀποθῆκες, στοὺς ληνοὺς καὶ στενοχωροῦσε ἀδιάκοπα τὸν οἰκονόμο καὶ τοὺς δούλους τῶν μαγειρείων γιὰ νὰ τοῦ ἐξοικονομήσουν ψωμὶ καὶ φαγητὸ γιὰ τοὺς φυγάδες.

— Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε στὸ φανερό, κύριε! φώναξε ὁ Τρόφιμος, ὡς τὴν Κίρτα ἀκούστηκε τὸ πρᾶγμα. Γι' αὐτὸ εἴχαμε σήμερα τούτη τὴν ἐπιδρομή. Γι' ἄκου τους πὼς οὐρλιάζουν! Σὰν τὰ θηρία ποὺ μυρίστηκαν ἀνθρωπινὸ κρέας!

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

1) Σ. τ. Μ. Ὁ ἅγιος Κυπριανὸς μαρτύρησε τὸ 258 μ.Χ. Θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, γιατὶ ἔγραψε ὅλα τὰ συγγράμματά του στὴ λατινική, κι' ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 16 Σεπτεμβρίου.

ΣΤΟ ΚΡΕΒΒΑΤΙ ΜΟΥ

— Ἄ, πόσο ἀγαπάω τὸ κρεββάτι μου, τὰ χειμωνιάτικα συννεφιασμένα πρωϊνά! Δὲ μοῦ κάνει καρδιὰ νὰ σηκωθῶ, εἶναι τόσο κρύα ἡ κάμαρη . . . Μὰ τὸ κρεββάτι μου τί ζεστό, τί καλόβολο! Ἀπάνω του ἀραδιασμένοι ἕνα σωρὸ θησαυροί: Βιβλία, τετράδια, χαρτιά, μολύβια. Γράφω, διαβάζω, ξεκουράζομαι, καὶ πάλι ξαναρχίζω. Καὶ τί εὐδαιμονία ὅταν ἀκούσω τὸ πάτημα τῆς μαμᾶς ἀπὸ δίπλα. Ἔρχεται μ' ἕνα γεμάτο δίσκο. Ἄ, ἡ καλή μου ἡ μαμὰ δὲν μαλλώνει ποὺ τεμπελιάζω, μοῦ σιάχνει τὶς κουβέρτες, μὲ κοιτάζει νὰ τρώω:

— Μήπως πεινᾶς ἀκόμα; Μὴ διαβάζεις πιά, κουράστηκες, ἡσύχασε λίγο.

— Μπᾶ, λέω νὰ σηκωθῶ. Τί καιρὸ κάνει ἔξω;

— Μὴν κουνηθῇς ἀπὸ δῶ. Βροχή, κρύο, ἀέρας . . .

— Μπρρρ! (Κουκουλώνομαι ἀπὸ τὸ κεφάλι). Ὅταν βγῇ ὁ ἥλιος, μοῦ μιλᾶς . . .

— Καλά, ἔννοια σου, σὲ λίγες μέρες! . .

Μά, ἀντίο ζεστασιά! Σὲ λίγο ἔχω μάθημα. Πρέπει νὰ τὸ πάρω ἀπόφαση.

— Χόπ! αὔριο πάλι χουζούρι!..

ΚΙΤΣΑ ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ-ΚΩΣΤΑΝΤΑΚΟΥ

ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ

Ἀγαπητοί μου

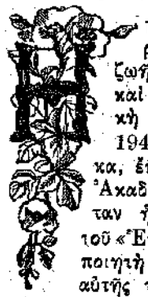

ΤΑΝ μιὰ ἀπὸ τὶς ὡραιότερες ἡμέρες τῆς ζωῆς μου, γεμάτη χαρὲς καὶ συγκινήσεις, ἡ Κυριακὴ ἐκείνη, 5 Μαρτίου 1944. Τὸ πρωΐ, στὶς δέκα, ἔπρεπε νὰ πάω στὴν Ἀκαδημία, ὅπου θὰ γινόταν ἡ ἐπίσημη ἀπονομὴ τοῦ «Ἐπάθλου Παλαμᾶ» στὸν ποιητὴ ποὺ κρίθηκε ἄξιος αὐτῆς τῆς τιμῆς· κι' ἄμα θὰ τελείωνε ἡ τελετή, νὰ τρέξω στὸ κοντινό, εὐτυχῶς, Θέατρο Ἀλίκης, ὅπου δινόταν ἡ «διαπλασιακὴ» παράσταση τῆς «Στέλλας Βιολάντη» καὶ μὲ περίμεναν ἀνυπόμονα τὰ Διαπλασόπουλα. Θὰ πρόφταινα; Αὐτὴ τὴν ἔγνοια, τὴν ἀνησυχία εἶχα σ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς τελετῆς στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀκαδημίας. Ἂν δὲν ἀποτελοῦσα μέλος τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ διόρισε τὸ Ὑπουργεῖο καὶ δὲν εἶχα τὴν ὑποχρέωση νὰ εἶμαι παρών, θὰ προτιμοῦσα «νὰ λάμψω μὲ τὴν ἀπουσία μου» καθὼς λένε οἱ Γάλλοι. Μοῦ φαινόταν πὼς ἀργοῦσαν νὰρχίσουν — καὶ πραγματικῶς, ἡ ὥρα εἶχε γίνει σχεδὸν δεκάμισυ — πὼς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔκανε μεγάλη εἰσήγηση, πὼς ὁ κ. Σικελιανός, μέλος κι' αὐτὸς τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔλεγε πολλὰ γιὰ τὸν ποιητὴ ποὺ βραβεύαμε, καὶ πὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος, στὸ τέλος, μποροῦσε νὰ ἐκφράσῃ πιὸ σύντομα τὶς εὐχαριστίες του . . . Κι' ὅμως ἦταν ὡραῖα καὶ στὴν Ἀκαδημία! Οὔτε ἡ ἀνησυχία μὴ δὲν προφτάσω τὴν παράσταση, μ' ἐμπόδισε νὰ αἰσθανθῶ τὴ χαρὰ καὶ τὴ συγκίνησῃ ποὺ θὰ αἰσθανόμουν κι' ἂν ἤμουν ξέγνοιαστος. Ἡ μεγάλη αἴθουσα ἦταν γεμάτη ἐκλεκτὸ κόσμο ποὺ παρακολουθοῦσε μὲ τὸ ζωηρότερο ἐνδιαφέρον τὰ γινόμενα καὶ λεγόμενα. Ὅλοι οἱ ῥήτορες τὰ εἶπαν ἔκτακτα, θαυμάσια. Κι' ὁ ποιητὴς ποὺ βραβεύθηκε ἦταν ὁ γηραιὸς Γεώργος Δελῆς, ἕνας εὐγενικώτατος, σεμνότατος καὶ συμπαθέστατος ἄνθρωπος, —γιατρὸς τὸ ἐπάγγελμα—ποὺ ἀφοσιώθηκε στὴν ποίησῃ ἀπ' τὰ νειάτα του κι' ἔβγαλε ὡς τώρα τρεῖς λυρικὲς συλλογὲς («Σύννεφα στὸ γέρμα», «Ἀπάνεμα βράδυα», «Ἀλλοτινὰ κι' ἀλλόκοσμα») τὴ μιὰ ὡραιότερη ἀπὸ τὴν ἄλλη. Τὸν ἐγνώριζα καὶ τὸν ἀγαποῦσα ἀπὸ χρόνια, καὶ ἤμουν εὐτυχὴς ποὺ μοῦ δινόταν ἡ εὐκαιρία νὰ τοῦ δείξω τὴν ἐκτίμησή μου ψηφίζοντας τὴ βράβευσή του καὶ ὑπογράφοντας πρῶτος, σὰν πρεσβύτερος στὴν Ἐπιτροπή, τὸ δίπλωμα τοῦ Ἐπάθλου ποὺ τοῦ ἐγχείρησε ὁ κ. Ὑπουργὸς κάτω ἀπ' τὰ θερμὰ κι' ἀτέλειωτα χειροκροτήματα τοῦ κόσμου.

Κι' ἡ τελετὴ παίρνει τέλος. Δὲν τολμῶ νὰ κοιτάξω τὸ ρολόϊ μου, συγχαίρω κι' ἀποχαιρετῶ βιαστικά, διασχίζω τὸ πλῆθος κάπως ἀπότομα, καὶ φεύγω ὅσο μπορῶ γρηγορώτερα. Σὲ πέντε λεπτὰ εἶμαι στὸ Θέατρο Ἀλίκης. Εὐτυχῶς κι' ἐκεῖ ἀργήσαν λίγο νὰρχίσουν, κι' ὅταν μπαίνω στὴ σκοτεινὴ σάλλα καὶ ρίχνω μιὰ ματιὰ στὴ φωτισμένη σκηνή, βλέπω μ' ἀνακούφιση πὼς ἡ πρώτη πράξη δὲν ἔχει τελειώσει: Ὡραῖα! Τὰ Διαπλασόπουλα μὲ εἶδαν καθὼς περνοῦσα, γιὰ νὰ τρυπώσω στὰ παρασκήνια, καὶ μόλις ἔπεσε ἡ αὐλαία, ἄρχισαν τὰ χειροκροτήματα καὶ τὶς φωνὲς γιὰ νὰ βγῶ. Τὸ μισὸ ἀκροατήριο ἀποροῦσε τί ἦταν, τί ἐσήμαινε αὐτὸ τὸ *Φαίδων* ποὺ ἐφώναζε τἄλλο μισό. Μπορεῖ νὰνησύχησε καὶ κανένας ἀστυνομικός, παίρνοντάς το γιὰ ὕποπτο σύνθημα . . . Ἀλλὰ τὰ Διαπλασόπουλα — κι' ἦταν καμμιὰ ἑκατοστὴ ἀγόρια καὶ κορίτσια — δὲν ἔπαψαν νὰ χειροκροτοῦν καὶ νὰ φωνάζουν, παρ' ἀφοῦ μ' ἔκαμαν νὰ βγῶ στὴ σκηνή, μαζὶ μὲ τοὺς ἠθοποιούς, κι' ἐγὼ δὲν ξέρω πόσες φορές. Τὰ ἴδια καὶ περισσότερα στὴ δεύτερη πράξη, τὰ ἴδια καὶ περισσότερα στὸ τέλος. Μοῦ πρόσφεραν κι' ἕνα μεγάλο κλαδὶ ἀπ' ἀνθισμένη ἀμυγδαλιά, καὶ μ' ἐπερίμεναν στὴν ἔξοδο, νὰ μὲ ἰδοῦν κι' ἀπὸ πιὸ κοντά, νὰ μοῦ σφίξουν, νὰ μοῦ φιλήσουν τὸ χέρι. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἦταν δακρυσμένα. Καὶ μιὰ μικρὴ Διαπλασοπούλα — τί ἐντύπωση ποὺ μοῦ ἔκαμε! — ἔκλαιγε μ' ἀκράτητους λυγμούς . . .

«Διαπλασιακὲς» παραστάσεις ἔγιναν καὶ μὲ τὴ «Φωτεινὴ Σάντρη» στὸ θερινὸ «Πάρκ», καὶ μὲ τὸν «Πολάρο» στὸ Θέατρο Κοτοπούλη. Ἀλλ' αὐτὴ μὲ τὴ «Στέλλα Βιολάντη» μ' εὐχαρίστησε καὶ μὲ συγκίνησε πολὺ περισσότερο. Γιατὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν νεαρῶν ἦταν μεγαλύτερος. Ἔβλεπαν ἕνα ἔργο πιὸ δραματικό, πιὸ συγκινητικό, πιὸ σοβαρὸ ἀπὸ τἄλλα, καὶ τὸ ἔβλεπαν στὸ «Θέατρο Τέχνης», ἀπὸ νέους ἠθοποιούς, σ' ἕνα καλλιτεχνικὸ περιβάλλον, σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ποὺ τοὺς ἐρχόταν, τοὺς ταίριαζε καλύτερα. Ἀρκεῖ νὰ σᾶς πῶ πὼς ἡ δ. Καίτη Λαμπροπούλου, ποὺ ὑποδύθηκε μὲ τόση ἐπιτυχία τὴν ἡρωίδα τοῦ δράματος, εἶναι ἕνα κορίτσι μόλις 18 χρονῶν, ὅσο εἶνκι δηλαδὴ κι' οἱ μεγάλες Διαπλασοπούλες. Τελοσπάντων, αὐτὴ ἡ «Στέλλα Βιολάντη», ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή της, ἐδῶ καὶ τριανταπέντε χρόνια — τὸ 1908 — μοῦ ἔδωσε πολλὲς καὶ μεγάλες συγκινήσεις. Ἦταν ἡ πρώτη της παράσταση μὲ τὴ Μαρίκα Κοτοπούλη, τὸ ποίημα τοῦ Παλαμᾶ καὶ τὴ μουσικὴ τοῦ Καλομοίρη, ἕνας θρίαμβος. Ἦταν ἡ πρώτη της ἐπανάληψη, μετὰ καιρό, μὲ μεγάλη ὀρχήστρα καὶ τὸν Αἰμίλιο Βεάκη στὸ ρόλο τοῦ πατέρα. Ἦταν κι' ἡ δεύτερη, ἐπίσης μετὰ καιρό, ἦταν ἀκόμα κι' ἡ τελευταία, ἡ μεγαλοπρεπέστερη ἀπ' ὅλες, στὸ Θέατρο Ρέξ, μὲ τὴν ἴδια Μαρίκα Κοτοπούλη πρωταγωνίστρια, ποὺ μ' ὅλα της τὰ χρόνια, ἡ μεγάλη της τέχνη τὴν ἔκανε νὰ φαίνεται στὴ σκηνὴ σὰν κοριτσάκι: Ἀλλὰ καμμιὰ δὲν μοῦ ἔδωσε τὴ χαρά, τὴ συγκίνηση, ποὺ εἶχα στὴν ἐπανάληψή της ἀπὸ τὸ «Θέατρο Τέχνης» τοῦ κ. Κούν, καὶ στὴν πρεμιέρα βέβαια, ἀλλὰ προπάντων στὴ διαπλασιακὴ παράσταση τῆς Κυριακῆς. Αὐτὴ ἡ ἡμέρα θὰ μοῦ μείνῃ ἀξέχαστη σ' ὅλη μου τὴ ζωή· μὰ κι' ἡ μικρὴ Διαπλασοπούλα ποὺ ἔκλαιγε μὲ λυγμούς, κι' ὅλα τἄλλα Διαπλασόπουλα ποὺ παραβρέθηκαν, γιὰ παλὺν καιρό, ὁποθέτω, θὰ τὴ θυμοῦνται . . .

Σᾶς ἀσπάζομαι **ΦΑΙΔΩΝ**

ΒΟΥΝΑ

Βουνά, λεβέντικα βουνά,
μὲ τὶς περίσσιες χάρες,
μὲ τὶς δασὲς τὶς λαγκαδιὲς
καὶ τὰ βαθιὰ ρουμάνια,
μὲ τὶς κορφούλες τὶς ψηλὲς
τὶς χιονοσκεπασμένες,
μὲ τοὺς θωμούς, εἰς καταχνιὲς
καὶ τὶς ἀνεμοζάλες.

Βουνά, περήφανα βουνὰ
ποὺ σᾶς φιλοῦν τὰ γνέφια,
Ὀλύμπε μὲ τὰ χιόνια σου,
Πίνδε μὲ τοὺς γκρεμούς σου,
Γκιώνα μου μὲ τὶς κασταν ιὲς
Διάκουρα μὲ τὰ γίδια,
Πάρνηθα μὲ τὸ ἔλατο,
Ὑμηττὲ μὲ τὸ θυμάρι,
Πεντέλη μὲ τὰ μάρμαρα
καὶ τὶς πολλὲς ρουσούλες...

Νάταν νᾶχα τὴ χάρη σας,
ἀθάνατα βουνά μου,
νὰ μὴ γνωρίσω γεραιειά,
πάντα νὰ ζῶ μὲ νειάτα!

[Ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς φλογέρας μου»]

ΜΙΧΑΗΛΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Η ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ]

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

[Ἀπὸ τὴν κωμωδία «Μὴν ὁρκίζεσαι γιὰ τίποτα» τοῦ Alfred de Musset. — *Πρώτη πράξη, σκηνὴ πρώτη. Ἡ κάμαρα τοῦ Βαλεντίνου. — **Βὰν Μποὺκ** (θεῖος), **Βαλεντῖνος** (ἀνεψιός).]*

— Καλημέρα, Βαλεντῖνε.

— Καλημέρα, θεῖε μου, στὶς διαταγές σας.

— Μὴ σηκώνεσαι, ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω.

— Ἀκουμπῆστε λοιπὸν τὸ καπέλλο σας ἐκεῖ, καθῆστε στὴν πολυθρόνα καὶ σᾶς ἀκούω.

— Ἄκου, Βαλεντῖνε, ἡ πιὸ μεγάλη ἐπιμονὴ κι' ἡ πιὸ ἀπέραντη ὑπομονή, μιὰ μέρα, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ ἐξαντληθῇ. Ἂν κάνεις πὼς παραβλέπεις κάτι, καταντάει ἀνυπόφορο, κι' ὅ,τι δὲν διορθώνεις, ἀδιόρθωτο. Κι' ὅποιος χίλιες φορὲς προσπάθησε νὰ σώσῃ ἕναν τρελλὸ ποὺ θέλει νὰ πνιγῇ, ἢ πρέπει νὰ τὸν παρατήσει, ἢ νὰ χαθῇ μαζί του.

— Πώ, πώ! Καλὴ ἀρχή! κι' ἔχετε κάτι πετυχημένες μεταφορές!

— Πάψε! καὶ νὰ λείπουν τ' ἀστεῖα! Τοῦ κάκου ἐδῶ καὶ τρία χρόνια οἱ πιὸ φρόνιμες συμβουλές μου προσπαθοῦν νὰ ἐπιδράσουν ἀπάνω σου. Μιὰ ξενοιασιά, τρελλὰ καμώματα, ἀποφάσεις χωρὶς ἀποτέλεσμα, χίλιες προφάσεις ποὺ τὶς σκαρφίστηκες χωρὶς λόγο, μιὰ καταραμένη ἐπιείκεια, ὅλα ὅσα μπόρεσα ἢ μπορῶ νὰ κάνω ἀκόμα (μὰ ποὺ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος δὲ θὰ κάνω τίποτα πιά!) Ποῦ μὲ πᾶς τραβώντας με ξοπίσω σου; Εἶσαι τόσο πεισματάρης...

— Θεῖε μου Βὰν Μπούκ, εἴσαστε θυμωμένος καί...

— Μὴ μὲ διακόπτεις. Εἶσαι τόσο πεισματάρης, ὅσο φάνηκα γιὰ κακή μου τύχη εὐκολόπιστος καὶ ὑπομονετικός. Μπορεῖ νὰ πιστέψῃ κανείς, πὼς ἕνας νέος 25 χρονῶν περνᾷ τὸν καιρό του σὰν καὶ σένα; Σὲ τί χρησιμεύουν οἱ συμβουλές μου; Καὶ πότε θὰ κατασταλάξῃς σὲ μιὰ κατάσταση; Εἶσαι φτωχός, ἀφοῦ στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς, δὲν ἔχεις ἄλλη περιουσία ἀπὸ τὴ δικιά μου. Μὰ ἐπιτέλους δὲν εἶμαι ἑτοιμοθάνατος, καὶ τὰ κότσια μου βαστᾶνε ἀκόμα. Τί σκοπεύεις νὰ κάνῃς ἴσαμε νὰ πεθάνω;

— Θεῖε μου, εἴσαστε θυμωμένος καὶ παραφέρεσθε.

— Ὄχι, κύριέ μου, ξέρω τί κάνω!

Ἄλμπατρος
Μικρὴ Τάξις, Α' Βραβεῖο

ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΑΣ

Ἦρθ' ἁπαλὰ - γλυκὰ στὸ νοῦ
—σιμὰ τὸ κῦμα σπάει—
ἡ πόλη ἀλάργα στὸ Βορριὰ
τῶν παιδικῶν μου χρόνων
ἦρθε γλυκὰ ἡ θύμηση
μὰ τ' ὄνειρό μου μόνον
ἤτανε ἁπαλόσβυστο
καὶ πέρασε καὶ πάει.

Χάδι πλημμύρα στὴν ψυχὴ
αἰσθάνθηκα καὶ εἶδα
τὸ σπίτι μας, τὰ λούλουδα
ὁλάνθιστα στὸν κῆπο·
εἶδα τὶς βιόλες, τοὺς ἀνθοὺς
καὶ τὸν μεγάλο φύκο
κι' ἀγνάντεψα τὶς γλάστρες μας
σὲ μιὰ παλιὰ σανίδα.

Κι' εἶδα καὶ μένα πιὸ μικρὸ
μὲ λούλουδα στὸ χέρι,
ἀφρόντιστο νὰ κάθουμαι
στὴ στολισμένη γῆ·
ὤ, πῶς ποθῶ ὁλόψυχα
τὴ μυρωμέν' αὐγή.
ὅπου θὰ ξαναγύριζα
στῆς θύμησης τὰ μέρη!

Ὁλόφωτη ξεπρόβαλλε
γαλήνια στὴ θωριά μου,
ν' ἁπλώνεται ἔτσι ἀπέραντη
σιμὰ στὸ ἀκρογιάλι,
κι' ὁ νοῦς μου μὲ κατάνυξη
ὑψώθηκε καὶ πάλι
στὸ φωτοδότη τὸ Χριστὸ
στερνὴ παρηγοριά μου.

Ἦρθ' ἁπαλὰ γλυκὰ στὸ νοῦ
—σιμὰ τὸ κῦμα ψιθυρίζει—
ἡ πόλη ἀλάργα στὸ Βορριά,
ποὺ παιδιακίσια χρόνια
μοῦ φέρνει ζωντανὰ μπροστὰ
καὶ μοῦ ξαναθυμίζει,
χαρές, τραγούδια, μιὰ ζωὴ
ποὺ θὰ ποθοῦσα αἰώνια.

Ὄνειρο ἀραχνόφαντο
τῆς θύμισης ἡ πόλη,
ἦρθ' ἁπαλόφτερα στὸ νοῦ
σὰν φεγγοβόλο ἀστέρι,
κι' ἡ νοσταλγία μου γι' αὐτὴ
μὲ τ' ὄνειρό μου ταίρι
ὁλάνθισαν μεσ' τὴν ψυχὴ
καινούργιο περιβόλι.

Μαρτῖνος [Β']

ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ ΜΟΥ

Καθὼς διαβάζεις σὲ θωρῶ, Παιδὶ μὲ τὴν ἁγνὴ καρδιά. Στὸ μέτωπό σου δυὸ μικρὲς ρυτίδες πασκίζουνε νὰ βροῦνε τὸ Μεγάλο νόημα... Σὲ κοιτάζω μικρὲ Ἀδερφέ, κι' εἶναι ἡ βραδυὰ τόσο ἥσυχη, κι' εἶναι ἡ βραδυὰ τόσο ἁπλή— σὰν τὴ γαλάζια τὴ ματιά σου ἁπλὴ κι' ὡραία. Κάποια στιγμὴ στηλώνεις πάνω μου τὸ βλέμμα σου· κάνω πὼς γράφω, μὰ δὲ γράφω τίποτα... Σὲ σκέφτουμαι μονάχα...

Ροδοπλημμύρα οἱ θύμησες ναρκώνουν τὴ θλιμμένη μνήμη... Μικρὲ Ἀδερφέ, σήκω νὰ παίξουμε σὰν τότε! Ζωντάνεψαν ἀπόψε καὶ μᾶς καρτεροῦν τὰ ξένοιαστα παιγνίδια στὴν αὐλή, Μικρὲ Ἀδερφέ, μᾶς καρτεροῦνε ἀπόψε οἱ μακρινοὶ νοσταλγικοὶ περίπατοι καὶ τὰ ὄνειρα τῆς πρώτης ἐφηβείας... (Πόσες φορὲς δὲν εἶχα μείνει ἐκστατικὸς μπρὸς στὴν ἐξαίσια ἀγνότητα τῆς ψυχῆς σου...)

Ἐσὺ ἔμεινες γιὰ πάντοτε τὸ ἁγνὸ Παιδί, καὶ κράτησε γιὰ πάντοτε ἡ ματιά σου κείνων τῶν χρόνων τὴ φεγγόβολη λευκότητα. Καὶ γὼ ντρέπουμαι πιὰ κατάματα νὰ σὲ κοιτάξω...

Ἀδέξια, δειλά, κλεφτά—καθὼς διαβάζεις—σὲ θωρῶ, Παιδὶ μὲ τὴν ἁγνὴ καρδιά. Κι' οὔτε ποὺ θὰ φαντάζεσαι ἔτσι συνεπαρμένος ἀπ' ὀνείρατα βελούδινα, τὴν ἄφραστη εὐτυχία ποὺ μοῦ δίνεις τὴν ὥρα τούτη τὴ νυχτερινή... Κάθε μου ἴνα χόρτασε γαλήνη, νοιώθω τὶς σκέψες μου ἁπαλές, ἀνυποψίαστες, κι' ἔτσι ὡς χαράζεται ἕνα ἀδιόρατο χαμόγελο στὸ πρόσωπό σου, τούτη ἡ ψυχὴ λευτερωμένη ἀπὸ τὶς θλίψες, μὲ τόση ἀγάπη σὲ θωρεῖ Μικρὲ Ἀδερφέ, μὲ τέτοια ἀνέκφραστη λατρεία...

Μικρὲ Ἀδερφὲ σ' εὐχαριστῶ... Σ' εὐχαριστῶ...

Ντῖνος Ζηριώτης [Α]

ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ

Εἶχα κάποτε κι' ἐγὼ ἕναν φίλο, δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους. ἦταν ἕνας φίλος ἄκακος, ὑπάκουος στὸ κάθε μου θέλημα, ἦταν ἕνας φίλος ἄψυχος. Ἦταν ἕνα ρολόϊ!

Ἦταν ἕνα ρολόϊ σὰν ὅλα τ' ἄλλα, μὲ ἕνα ὡραῖο ξυπνητῆρι, καὶ οἱ ἀριθμοὶ εἶχαν φώσφορο γιὰ νὰ δείχνουν τὴν ὥρα καὶ στὸ σκοτάδι. Ὅταν κατάλαβα τὴ ζωὴ τὸ εἶδα ἀκίνητο πάνω στὸ μάρμαρο στὸ τζάκι, ἀκίνητο, μὲ τὰ δώδεκα φωτερά του μάτια κοιτώντας τὸ κενό. Στὴν ἀρχὴ φοβόμουνα σὰν ἄκουγα τὸ παράξενο ἐκεῖνο—γιὰ μένα—τὶκ-τάκ. Λίγο-λίγο ὅμως πῆρα θάρρος καὶ τὸ πλησίαζα, ἄρχιζα τότε νὰ τοῦ κάνω χίλια δυὸ χάδια καὶ κεῖνο ὑπόμενε τὸ καϋμένο χωρὶς κανένα στεναγμό, χωρὶς καμιὰ διαμαρτυρία τὰ χάδια μιᾶς ἄδολης παιδικῆς ψυχῆς!...

Ἔτσι γεννήθηκε ἡ φιλία μας.

Τὸ βράδυ σὰν ἔπεφτα νὰ κοιμηθῶ μέσα στὴν ἡσυχία τῆς κάμαράς μου στὸ θαμπὸ τοῦ καντηλιοῦ φέγγος, ψηλὰ ἀπὸ τὸ τζάκι μὲ νανούριζε γλυκὰ με τὸ ἀτέλειωτο τραγουδάκι του, τὶκ-τάκ, τὶκ-τάκ, καὶ γὼ ναρκωμένος ἀπὸ τὴ μαγευτικὴ αὐτὴ συμφωνία, πλάθοντας ὄνειρα τρελλὰ μὲς στὴν παιδική μου φαντασία, ἔκλεινα τὰ βλέφαρα βαρειά—σὲ ἕναν ὕπνο βαθύ...

. . . .

Πέρασαν χρόνια ἀπὸ τότε. Φύγαμε ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ ἤρθαμε στὴν πόλη. Μαζὶ μὲ τ' ἄλλα πραγματά μας φέραμε καὶ τὸ ρολόϊ.

Μόνος ἐγὼ τὸ τοποθέτησα, μέσα στὴν κάμαρά μου, πάνω σὲ μιὰ μικρὴ ἐταζέρα.

Μὰ ἦταν γραφτὸ φαίνεται ἡ φιλία μας νὰ σβύσῃ τόσο γλήγορα! Μιὰ μέρα, παίζοντας τ' ἀδερφάκι μου μ' ἕνα μακρὺ καλάμι, ἄθελά του σκούντησε τὴν ἐταζέρα, τὸ ρολόϊ κουνήθηκε γιὰ μιὰ στιγμή—ἴσως νὰ δίστασε λίγο—γλήγορα ἀναμέτρησε τὸ ὕψος ποὺ τὸ χώριζε ἀπὸ τὸ πάτωμα καὶ πρὶν κανεὶς προφτάση νὰ τὸ πιάσῃ, χωρὶς καμιὰ φωνή, χωρὶς πόνο, ἔπεσε κάτω βαρύ—ἀκούραστος δουλευτής— ἀποσταμένος ἀπὸ τὰ χρόνια. Ἔτρεξα καὶ σήκωσα μὲ τρεμάμενα χέρια τὸ ἄψυχο πιὰ σῶμα τοῦ φίλου μου. Τὸ κτύπημα ἦταν ἀγιάτρευτο.

. . . .

Κάθομαι τώρα μόνος καὶ συλλογιέμαι, μοῦ φαίνεται σὰν κάτι ν' ἄλλαξε μὲς στὴν κάμαρά μου, μὲς στὴν ψυχή μου! Καὶ ἡ μικρὴ ἐταζέρα μόνη της τώρα θρηνεῖ τὸν χαμὸ τοῦ φίλου της.

Ἀετιδεὺς [Β]

ΠΑΙΔΙΑΤΙΚΗ ΒΡΟΧΗ

Βρόχινη ὡραία μυρωδιά,
κάτω ἀπ' τὸ μικρὸ μπαλκόνι
πρόσωπο ὠχρὸ σὰν τὸ λεμόνι
μὲς στὴν ψιχάλα, τὰ παιδιά.

Μούσκεμα ἡ σάκκα, τὰ βιβλία
καὶ τὰ σγουρά, σκληρὰ μαλλιά
Στὰ ρουχαλάκια τὸ παλιὰ
στάλες μαζὺ καὶ κιμωλία.

Τὰ ρουθουνάκια ὁλόχαρα
ρουφᾶνε τῆς βροχῆς τὴ μέντα
(Ἀχ! παιδικὴ καρδιά, ποὺ ἐγλέντα
μὲ τὴ μηδαμινὴ χαρά!)

Γλυκὰ ποὺ ἡ μνήμη τραγουδᾶ
παλιὲς βροχές, παλιὰ μεθύσια,
τὰ χρόνια μας τὰ παιδιακίσια
κάτι ἀγοράκια τόσα δά.

Βροχὴ καθάρια, ἀβρὴ βροχὴ
μόνος μαζί σου στὸ μπαλκόνι
κι' ἔρχεται καὶ μᾶς ἀνταμώνει,
βροχή, ἡ παλιὰ χρυσὴ ἐποχή.

Σίφουνας [Α]

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΣΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Πῶς θἄθελα νἄχα φτερὰ καὶ νὰ πετοῦσα, ἕνα χλωμὸ φθινοπωριάτικο δεῖλι, στὴν ἀγαπημένη, τὴν ἀξέχαστη πατρίδα μου· Πῶς νοστάλγησα τ' ὁλόασπρο σπιτάκι μας, τὸ ταπεινὸ σχολειό μου, ὅπου πρωτάνοιξα τὰ μάτια μου στὸ φῶς καὶ στὴν ἀλήθεια!

Θὰ μπορέσω ἄραγε νὰ ξαναπαίξω μὲ τὰ παιχνιδάκια μου, νὰ ξαναδῶ ἀγαπημένες μορφὲς ν' ἀναπνέψω τὸ ἀέρα κι τοῦ βουνοῦ ποὺ φέρνει τὴ μυρωδιὰ τοῦ θυμαριοῦ καὶ τοῦ πεύκου; Βαρέθηκα τὴν κίνηση, τὸ θόρυβο, τὴ σκόνη τῶν μεγαλουπόλεων. Ἀξίωσέ με, Θέ μου, νὰ ξαναζήσω μιᾶς ὥρας μόνο ζωὴ στὴν ἥσυχη μικρή μου πόλη, ἀνάμεσα στοὺς ἁπλοὺς μὰ τόσο ἀγαθοὺς ἀνθρώπους τοῦ βουνοῦ!..

Θρυλικὴ Ροδόπη [Β]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ

[Βλ. «Διάπλασιν» τοῦ 1942, φ. 30].

Πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς εἶχα ὑπερτιμήσει τὶς δυνάμεις σας ὅταν σᾶς ἔδωσα γιὰ τὸ Διαγωνισμὸ αὐτὸν ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ κωμωδία τοῦ Alfred de Musset. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἤθελα νὰ δοκιμάσω τὶς ἱκανότητές σας στὸ διάλογο, μὰ ὁ διάλογος αὐτὸς ἦταν σὲ μιὰ γλῶσσα ποὺ κι' οἱ ἴδιοι οἱ Γάλλοι δὲν τὴν πολυμεταχειρίζονται πιὰ κι' ἐξ ἄλλου παρουσιάζει ἀρκετοὺς γαλλισμούς. Ἔτσι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς διαγωνιζομένους βρέθηκαν μπρὸς σ' ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια, πολλοὶ δὲν μπῆκαν οὔτε στὸ νόημα κἂν τοῦ διαλόγου καὶ ἐλάχιστοι ἔστειλαν ὑποφερτὲς μεταφράσεις.

Τὶς ἀπαντήσεις μπορῶ νὰ τὶς χωρίσω σὲ τρεῖς κατηγορίες. Στὶς κακὲς μεταφράσεις, ποὺ παρουσιάζουν λάθη ὄχι μόνον στοὺς γαλλισμούς, ἀλλὰ σὲ πολλὰ σημεῖα. Στὶς μέτριες ἀπαντήσεις ποὺ κάνουν λάθη στοὺς γαλλισμούς, ἀλλὰ εἶναι γραμμένες σὲ γλῶσσα σχολαστική, ποὺ θυμίζει τὸν Ὀλλενδόρφο. Στὶς σχετικὰ καλὲς ἀπαντήσεις, ὅπου βρίσκει κανεὶς ἀρκετὰ λάθη, ἀλλὰ ἡ γλῶσσα τους εἶναι ὁμαλὴ καὶ ὁ διάλογος ζωντανός.

Τὶς πρῶτες δὲν θ' ἄξιζε νὰ τὶς ἀναφέρω, ἀλλὰ ἀρκετὲς ἀπ' αὐτὲς παρουσιάζουν πολλὰ κοινὰ μεταφραστικὰ λάθη, ποὺ μερικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ παρατήρησα καὶ σὲ καλύτερες μεταφράσεις. Π.χ. Ὁ θεῖος λέει στὸν ἀνιψιό: «Restez assis» καὶ ὁ ἀνιψιὸς ἀπαντάει: «Asseyez-vous». Πολλοὶ μετέφρασαν καὶ τὰ δύο *καθῆστε*, ἐνῶ ἡ διαφορὰ εἶναι ὁλοφάνερη. Στὸ πρῶτο ὁ θεῖος βλέπει τὸν ἀνιψιό του καθισμένον καὶ τοῦ λέει. «Κάτσε αὐτοῦ ποὺ κάθεσαι» ἢ ἁπλούστερα ἀκόμη. «Μὴ σηκώνεσαι». Κι' ὁ ἀνιψιὸς τοῦ ἀπαντάει. «Καθῆστε» καὶ συνεχίζει «veuillez vous mettre dans la bergère» κτλ. δηλαδὴ βολευθῆτε σ' αὐτὴ τὴν πολυθρόνα. Αὐτὸ πολλοὶ τὸ μετέφρασαν πάλι *καθῆστε*, ποὺ κάνει τρία *καθῆστε* στὴ σειρά! Ἔπειτα εἶναι ἡ φράση: «Vous êtes aussi entêté que je me suis monté credule et patient». Ὅσοι ξέρουν μερικὰ γαλλικὰ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γνωρίζουν ὅτι οἱ σύνδεσμοι aussi —que βαλμένοι ἔτσι, σημαίνουν ἀκριβῶς ὅ,τι καὶ οἱ ἑλληνικοὶ τόσον—ὅσον. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὸ que, τὸ aussi ὕστερα ἀπὸ τὸ ρῆμα etre πάλι σημαίνει πολὺ συχνὰ *τόσο*, καὶ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὸ προσέξουν ὅσοι μετέφρασαν. τὴν πρώτη, μισοτελειωμένη φράση: «Εἶσαι *ἐπίσης* ξεροκέφαλος», ποὺ δὲ λέει τίποτε, ἐνῶ ἂν ἔβαζαν: «Εἶσαι τόσο ξεροκέφαλος....» θὰ ἔλεγε.

Τελευταία ἀναφέρω τὴ φράση «Vous n'avez d'autre fortune que la miene» ποὺ τὸ νόημα της εἶναι καθαρώτατο: «Δὲν ἔχεις ἄλλη περιουσία ἀπὸ τὴ δική μου». Τώρα γιατί πολλοὶ τὴ μετέφρασαν «δὲν ἔχεις ἄλλη περιουσία σὰν τὴ δική μου», αὐτὸ μόνο οἱ ἴδιοι τὸ ξέρουν.

Ἂς ἔρθουμε τώρα στοὺς γαλλισμούς. Αὐτοὶ στ' ἀλήθεια ἦταν πολλοὶ καὶ ἀρκετὰ δύσκολοι. Ὁ πρῶτος σκόπελος: «Vous vous savez de metaphores qui sont levees de grand matin». Τοῦτο ἑλληνικὰ σημαίνει:

«Μεταχειρίζεσαι παρομοιώσεις ἔξυπνες, πετυχημένες», γιατὶ αὐτὴ εἶναι ἡ μεταφορικὴ σημασία τοῦ: Je me lève de grand matin». Ἐννοεῖται τὰ περισσότερα παιδιὰ δὲν τὸ ἤξεραν αὐτὸ καὶ μετέφρασαν τὴ φράση αὐτολεξεί. Ἄλλος γαλλισμὸς εἶναι «essaient de mordre sur vous», παρομοίωση παρμένη ἀπὸ τὸ ψάρεμμα, ποὺ σημαίνει «προσπαθοῦν νὰ σὲ δελεάσουν, νὰ πιάσουν ἐπάνω σου» ἐπίσης τὸ «Où me amenez vous à votre suite?» ποὺ σημαίνει «ποὺ μὲ παρασύρεις;» καὶ τέλος: «Quand prendrez vous un état?» ποὺ μεταφράζεται «πότε θὰ πιάσῃς μιὰ δουλειά» ἢ «πότε θὰ πάρῃς μιὰ θέση στὸν κόσμο».

Εἶχα ζητήσει μιὰ μετάφραση ἐλεύθερη «σὲ μιὰ φυσική, ὁμιλουμένη γλῶσσα σὰν νὰ μιλοῦσαν ὄχι δύο Γάλλοι, ἀλλὰ δυὸ ἕλληνες ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη». Δυστυχῶς ἐλάχιστοι πέτυχαν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Ὑπάρχουν μερικὲς μεταφράσεις χωρὶς χοντρὰ λάθη, ἀλλὰ σὲ ἄκαμπτη καὶ ἀφύσικη γλῶσσα. Ἄλλες πάλι εἶναι γραμμένες σὲ δημοτική, ἀλλὰ εἶναι μεταφράσεις ἐπὶ λέξει, ποὺ σὰν ἑλληνικὸ κείμενο γίνονται ἀκατανόητες. Παρατήρησα μ' ἔκπληξή μου πὼς οἱ ἀπαντήσεις τῆς Μικρῆς Τάξης εἶχαν λιγώτερα λάθη ἀπὸ τῆς Μεγάλης. Σὲ τί ὀφείλεται αὐτό; Μήπως κατὰ τύχην τοὺς μικροὺς τοὺς βοηθήθησαν οἱ μπαμπάδες κι' οἱ μαμάδες, ἐνῶ οἱ μεγάλοι τὰ ἔβγαλαν πέρα μονάχοι τους;

Ἡ καλύτερη ἀπ' ὅλες τὶς ἀπαντήσεις γενικὰ ἦταν τοῦ ***Ἄλμπατρου***. Μερικὲς δυσκολίες τὶς παρακάμπτει παραλείποντάς τις ὁλότελα, ἀλλὰ μεταφράζει σωστὰ τοὺς γαλλισμούς, ἡ γλῶσσα του εἶναι ὁμαλὴ καὶ ὁ διάλογος του φυσικώτατος. Τὸ ἴδιο φυσικὸς καὶ ζωηρὸς εἶναι ὁ διάλογος τοῦ ***Ἄλμπουρου***, μὰ σὲ μερικὰ σημεῖα ἡ μετάφραση πιὸ ἐλεύθερη ἀπ' ὅτι χρειάζεται κι' ἔχει καὶ δυὸ - τρία λαθάκια. Τὸ ἴδιο μπορῶ νὰ πῶ καὶ γιὰ τὴ μετάφραση τοῦ ***Νηρέα***, ποὺ ἐξελλήνισε μάλιστα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων. Τοῦ ***Γκάλικ*** ἡ μετάφραση σὲ μερικὰ σημεῖα εἶναι πιὸ πιστὴ ἀπὸ τὶς δυὸ προηγούμενες, ἀλλὰ σὲ ἄλλα πάλι ἡ πιστότητά της φθάνει σὲ σημεῖο ὥστε νὰ μὴν εἶναι πιὰ ἑλληνικὲς οἱ ἐκφράσεις της.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΞΙΣ (ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ ἄνω καθὼς καὶ ὅσοι δὲν ἐδήλωσαν ἡλικία).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: ***Ἄλμπουρο*** [25Ε].

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: ***Νηρέας*** [22Ε], ***Γκάλικ*** [22Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: ***Κεραμίδα*** [20Ε], ***Σίφουνας*** [20Ε], ***Ἄλκης Μόρας*** [20Ε].

Α' Ἔπαινος, ἀπὸ [18Ε] εἰς ἕκαστον: Πυθία, Λουδοβῖκος, Ἀρκτοῦρος, Μέλλων Ναύαρχος, Μύρτα Ἄλκη, Ὑάκινθος.

Β' Ἔπαινος, ἀπὸ [16Ε] εἰς ἕκαστον: Σύλλας, Ἁγνὸ Μενεξεδάκι, Νεοσμυρναῖος, Ἶρις, Ἀλεξία, Γυρολόγος, Πειραιωτόπουλο.

Γ' Ἔπαινος, ἀπὸ [14Ε] εἰς ἕκαστον: Φίλος τοῦ Βιβλίου, Ἄνθος Αὐγῆς, Ἐλεύθερος Γλάρος, Μαύρη Γατούλα.

ΜΙΚΡΗ ΤΑΞΙΣ (ἀπὸ 14 ἐτῶν καὶ κάτω).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: ***Ἄλμπατρος*** [25Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: ***Γιὸς τοῦ Ψηλορείτη*** [20Ε], ***Ζεὺς τῆς Δωδώνης*** [19Ε].

Α' Ἔπαινος, ἀπὸ [18Ε]: Αἰθήρ, Νέαρχος, Αἴγλη, Ἑλληνικὴ Ραχούλα, Θεόδωρος ὁ Ἀρκάς, Ἕλληνας, Μπουμπουκάκι.

Β' Ἔπαινος, ἀπὸ [16Ε]: Φαίδρα, Κρινούλα, Ροδοδάφνη, Πληγωμένος Ἱππότης, Αἴολος, Ἄσπρος Κρίνος, Ἀτρόμητη Κολυμβήτρια.

Γ' Ἔπαινος, ἀπὸ [14Ε]: Βασίλισσα τῶν κρίνων, Φιλοτελιστής, Γιούλα Παπαδάτου.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

Υ.Γ. Ἡ βραβευμένη μετάφραση τοῦ ***Ἀλμπάτρου*** δημοσιεύεται στὴ σημερινὴ Σελίδα Συνεργασίας.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἡ συνδρομὴ γιὰ τὴν Β' Τριμηνία τοῦ 1944 (1 Ἀπριλίου ἕως 30 Ἰουνίου) ἔγεινε δρ. 150.000. Μὲ τὴν αὔξηση τῆς τιμῆς ὅλων τῶν εἰδῶν, καὶ σχετικὰ μὲ τὴν τιμὴ ποὺ πουλιέται σήμερα καὶ τὸ μικρότερο φυλλάδιο ἢ βιβλιαράκι, οἱ 150.000 δρ. γιὰ μιὰ Τριμηνία «Διαπλάσεως» εἶναι τὸ ἐλάχιστο ὅριο. Ὅσοι καθυστεροῦν ἀκόμα τὴ συνδρομὴ τῆς Α' Τριμηνίας, πρέπει νὰ πληρώσουν τώρα καὶ γιὰ τὶς δυὸ μαζὶ δρ. 300.000. Ὅσοι ὅμως ἐπλήρωσαν ἐγκαίρως δρ. 50.000 γιὰ τὴν Α' Τριμηνία, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ στείλουν συμπλήρωμα. Αὐτοὶ θἀνανεώσουν τώρα τὴ συνδρομή τους γιὰ τὴ Β' Τριμηνία — ὅπως τὴν ἀνανέωσαν κιόλα πολλοί—πληρώνοντας μόνο δρ. 150.000. Ἂν θελήσῃ κανένας ἀπ' αὐτοὺς νὰ πληρώσῃ καὶ συμπλήρωμα, ἡ «Διάπλασις», ποὺ δὲν τὸ κάνει ὑποχρεωτικὸ παρὰ τὸ ἀφίνει στὴν καλὴ προαίρεση τῶν φίλων της, θὰ τὸ δεχθῇ μ' εὐγνωμοσύνη.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ 298ου ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΛΥΣΕΩΝ

τοῦ προταθέντος τὴν 1 Αὐγούστου 1942 πρὸς εὕρεσιν τῶν Λύσεων τῶν εἰς τὰ φύλλα τῆς «Διαπλάσεως» Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου 1942 δημοσιευθεισῶν 131 Πνευματικῶν Ἀσκήσεων.

(Τὰ βραβεῖα καὶ σ' αὐτὸν τὸν διαγωνισμόν, ἀπενεμήθησαν ὅπως καὶ εἰς τοὺς δύο προηγουμένους, 296ου καὶ 297ου τῶν ὁποίων (ἀποτελέσματα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ φυλλάδια 45-48 τοῦ 43 καὶ 3-5 τοῦ 1944).

ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΞΙΣ (ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ ἄνω καθὼς καὶ ὅσοι δὲν ἐσημείωσαν ἡλικίαν).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Νηρέας*** 130, 13,6.

Ἰσότιμοι: Αἰὲν Ἀριστεύειν 130,13,6. Γκάλιχ 127,13,6. Πρόμαχος τῆς Ἐλευθερίας 126,13,6. Σίφουνας 120,12,6. Ἄνθος Αὐγῆς 118,12,6.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Λουδοβῖκος*** 115,12,6. ***Τριανταφυλλάκι*** 111,12,6.

Ἰσότιμος: Σημαιοφόρος 110,10,5.

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Κεραμίδα***, 96,10,6.

ΕΠΑΙΝΟΣ, Νεοσμυρναῖος 77,8,4.

ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ, Φίλος τοῦ Βιβλίου 71,8,4. Παροδίτης 21,3,2. *Ἀλμπουρο* 14,2,1.

ΜΙΚΡΗ ΤΑΞΙΣ (14 ἐτῶν καὶ κάτω).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Αἴγλη*** 116, 12,6.

Ἰσότιμοι: Ζεὺς τῆς Δωδώνης 109,11,6. Ἀητὸς τῆς Ἠπείρου 108,11,6. Νέαρχος 104,11,6. Μπουμπουκάκι 98,10,6. Ζωόφιλος 94,10,4.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Ἀτρεύς*** 81,9,6. ***Νεφέλη*** 79,8,6.

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ***Πληγωμένος Ἱππότης*** 78,8,6. ***Ἀριστογείτων*** 77,8,6. ***Ἱπτάμενος Ἀετός*** 68,7,6.

ΕΥΦΗΜΟΣ ΜΝΕΙΑ, Χρυσὸς Λέων 47,5,2. Ἀτρόμητο Ἑλληνόπουλο 28,3,5. Φουντωτὴ Γατούλα 21,3,4. Ἄλπατρος 14,2,1. Λευκὸς Ἀετὸς 13,2,3. Ἔνδοξος Ἑλληνοπούλα 10,1,4. Ἐλαφάκι 1,1,1.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου τὴν 31 Μαρτίου 1944.

ΜΕ τὸ φυλλάδιο τοῦτο συμπληρώνεται ἡ Α' Τριμηνία τοῦ 1944. Ἐπειδή, ἀπὸ *ἀνωτέρα βία*, ἤμουν πολὺ καθυστερημένη, τὸ ἔκαμα δεκαεξασέλιδο γιὰ ὅλο τὸν μῆνα Μάρτιο, ἐλπίζω ὅμως νὰ μπορέσω νὰ ἐκδώσω ἄλλα δυὸ δεκαεξασέλιδα γιὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιο, τρία ἐν ὅλῳ, κι' ἔτσι νἀναπληρώσω. (Γιατί, καθὼς ξέρετε, δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐκδίδω παρὰ μόνο δυὸ δωδεκασέλιδα τὸν μῆνα, δηλαδὴ 48 σελίδες, ὥστε τὰ τέσσερα δωδεκασέλιδα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐκδώσω γιὰ Μάρτιο καὶ Ἀπρίλιο, ἰσοδυναμοῦν μὲ τρία δεκαεξασέλιδα). Τώρα πρέπει νἀνανεώσετε τὴ συνδρομή σας γιὰ τὴ Β' Τριμηνία. Καὶ σᾶς παραπέμπω στὴ «Δήλωση» ποὺ δημοσιεύω παραπάνω.

Μωραΐτικα Τραγούδια. — Μ' αὐτὸ τὸν τίτλο, ἡ τακτική μου συνεργάτρια δ. Γεωργία Ταρσούλη, ἡ γνωστοτάτη καὶ ἀγαπητοτάτη σας, ἐτύπωσε ἕνα σπουδαῖο *λαογραφικὸ βιβλίο*. Στὶς 200 μεγάλες καὶ πυκνές του σελίδες, περιέχει ὑπερδιακόσια δημοτικὰ τραγούδια τῆς Κορώνης καὶ τῆς Μεθώνης, ἄλλα ἄγνωστα, κι' ἄλλα παραλλαγὲς γνωστῶν, ποὺ τὰ ἐμάζεψε ἡ ἴδια κατὰ τὴν καλοκαιρινή της περιοδεία στὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ Μωριᾶ, ἀπ' ὅπου καὶ κατάγεται. Τὰ δημοτικὰ τραγούδια τοῦ βιβλίου εἶναι διαφόρων εἰδῶν: Ἱστορικά, τῆς Σκλαβιᾶς, Κλέφτικα, Ἀκριτικά, Παραλογές, Ἐπώλλια, τῆς Ξενιτιᾶς, Μοιρολόγια, τοῦ Χάρου, Ναυτικὰ κτλ. κτλ. Ἡ συλλογὴ τῆς δ. Ταρσούλη εἶναι βέβαια ἐπιστημονική, γιὰ τοὺς εἰδικούς, τοὺς λαογράφους καὶ τοὺς γλωσσολόγους. Ἀλλὰ καὶ κάθε ἀναγνώστης, ποὺ γουστάρει τὴ λαϊκὴ ποίηση, μπορεῖ νὰ βρεῖ στὰ «Μωραΐτικα Τραγούδια» πολλὰ ὡραῖα κομμάτια, καὶ μερικὰ ἀριστουργήματα.

Νεράϊδες καὶ Λουλούδια. — Κι' ἕνα βιβλίο γιὰ παιδιά. Εἶναι ὡραῖα, μικρά, εἰκονογραφημένα καὶ καλοτυπωμένα παραμύθια, διασκευασμένα ἀπὸ τὴ δ. Λίνα Ἠλ. Βλάχου, δηλαδὴ τὴν ἐπίσης γνωστοτάτη σας κι' ἀγαπητοτάτη συνεργάτριά μου ***Ροζελάντια***. Καὶ μόνο τὄνομά της ἀρκεῖ γιὰ νὰ καταλάβετε πόσο καλὰ διαλεγμένα καὶ καλὰ καμωμένα εἶναι αὐτὰ τὰ παραμύθια, ποὺ μποροῦν νὰ τὰ διαβάσουν μὲ ἀπόλαυση ὄχι μόνο μικρὰ παιδιά, *παρὰ* καὶ μεγάλα, σὰν ἀληθινὰ λογοτεχνήματα μὲ πολλὴ ποίηση κι' ὡραία γλῶσσα — τὴ γλῶσσα *καὶ* τὴν *ποίηση* τῆς ***Ροζελάντιας***. — Καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ βιβλία ποὺ σᾶς συσταίνω, τὰ βρίσκετε σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

Γιὰ τὴ «διαπλασιακὴ» παράσταση τῆς «Στέλλας Βιολάντη» στὸ Θέατρο Τέχνης τοῦ κ. Κ. Κοὺν, σᾶς γράφει σήμερα «Ἀθηναϊκὴ Ἐπιστολὴ» ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας. Ἔλαβα ὅμως καὶ πολλὰ γράμματα ἀπὸ Διαπλασόπουλα μ' ἐνθουσιώδεις ἐντυπώσεις, καὶ μερικὰ τουλάχιστο—δὲν ἔχω τόπο γιὰ ὅλα — πρέπει νὰ τ' ἀναφέρω ἐδῶ, παίρνοντας λίγες φράσεις ἀπὸ τὸ καθένα.

Ἡ Διαπλασοπούλα ποὺ «ἔκλαιγε μὲ λυγμούς» εἶναι ἡ ***Μικρὴ Συγγραφεύς***. Κι' ἀνάμεσα στἄλλα μοῦ γράφει: «Ἡ παράσταση τελείωσε, σηκωθήκαμε γιὰ νὰ φύγουμε. Ἀλλὰ κανένας δὲν ἔφευγε. Ὅλοι κάτι περιμέναμε ἀκόμη. Καὶ νά, φάνηκε *Ἐκεῖνος*. *Ἡ συγκίνησή μου ἀπ'* τὸ θαυμάσιο ἔργο ἦταν μεγάλη, κι' ἤθελα νὰ τοῦ τὴν ἐκδηλώσω. Πλησίασα λοιπὸν καὶ τοῦ φίλησα τὸ χέρι. Τὰ δάκρυα ποὺ μ' ἔπνιγαν, ἔπεφταν πάνω στὸ χέρι αὐτό. Βρισκόμουν κοντὰ σ' ἕνα μεγάλο συγγραφέα τῆς Νέας Ἑλλάδος, καὶ τἀκράτητα δάκρυά μου πιστεύω νὰ ἦταν δικαιολογημένα».

Ἀπὸ τὸ μεγάλο γράμμα τοῦ ***Ὑακίνθου***: «... Ἀσφαλῶς, αὐτὴ ἡ πάνδημη ἐπιδοκιμασία ἀπ' τὴ σημερινὴ πνευματικὴ νεολαία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐγγύηση ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Φαίδωνά μας, δοκιμασμένο κιόλας ἀπὸ τὸ χρόνο, ἔγινε πιὰ κλασικό, μ' ὅλη τὴ σημασία τῆς λέξεως.... Σὰν τέλειωσε ἡ παράσταση, πήγαμε νὰ ποῦμε *καὶ προφορικὰ* στὸ Δάσκαλο, ποὺ ὁ λόγος του ἡ Ἀλήθεια ἐστί, τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ νὰ τοῦ φιλήσουμε τὸ χέρι. Σὰν ἦρθε κι' ἡ δική μου σειρά... ψιθύρισα μέσα στὰ χείλη μου, ποὺ τρέμαν ἀπὸ συγκίνηση, ἄμμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῷ κάρρονες. Ἐκεῖνος μοῦ τὴν εἶχε δώσει αὐτὴ τὴν πίστη».

Ὁ ***Λογοτέχνης*** γράφει ἕνα σωστὸ πεζοτράγουδο: «Στέλλα Βιολάντη. Χίλιες εὐωδιὲς λουλουδιῶν ξεπέρασε τὸ ἄνθος τῆς ψυχῆς Σου, τὴν ἀπέραντη δύναμη τοῦ χρόνου νίκησε τὸ βροντερό Σου ὄχι... Στέλλα Βιολάντη. Ξαναζωντάνεψε τὶς ὑπέροχες στιγμές Σου. Ξανανέβα τὸν ἀνθρώπινο Γολγοθᾶ μὲ ψηλὰ τὸ κεφάλι, χωρὶς δάκρυ στὰ μάτια, νικημένη στὴν ὕλη, μὰ νικήτρια στὴν ἄϋλη ψυχή... Ξεψύχησες, μὰ ἀπὸ θνητή, ἔγινες Ἀθάνατη....»

Ἡ ***Πατησιωτοπούλα***, τὴν Κυριακὴ ἐκείνη, πῆγε στὸ θέατρο ἀπὸ μόνη της, γιατὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἰδῇ κι' ἕνα θεατρικὸ ἔργο τοῦ Φαίδωνος ποὺ εἶναι θερμὴ θαυμάστριά του. «Ἀλλὰ δὲν περίμενα—γράφει—ὅτι ἡ καλή μου τύχη θὰ μοῦ προετοίμαζε αὐτὴ τὴν ὡραία ἔκπληξη, νὰ εἶναι ἄλλα ἑκατὸ Διαπλασόπουλα καὶ νὰ βρεθῶ σὲ διαπλασιακὸ περιβάλλον. Ὅλες οἱ πράξεις τοῦ ἔργου μ' ἐνθουσίασαν, γιατὶ δὲν ἦταν μόνο ὡραῖο καὶ συγκινητικό, ἀλλὰ καὶ ὡραῖα παιγμένο. Ἰδιαιτέρως μ' ἄρεσε τὸ παίξιμο τῆς νεαρῆς πρωταγωνίστριας (τῆς δ. Καίτης Λαμπροπούλου) ποὺ τόσο καλὰ ἑρμήνευσε τὸν ρόλο τῆς ἡρωΐδος...»

Τὸ ***Ἀγριολούλουδο***, ἡ ***Μιμόζα*** κι' ὁ ***Μικρὸς Πλοίαρχος***, σ' ἕνα γράμμα κι' οἱ τρεῖς, μοῦ γράφουν: «Οἱ ἐντυπώσεις μας ἀπὸ τὸ ἀριστούργημα τοῦ κ. Ξενοπούλου εἶναι ἀνέκφραστες. Ἦταν τὸ πρῶτο θεατρικὸ ἔργο τοῦ λατρευτοῦ μας συγγραφέα ποὺ βλέπαμε, κι' ὁ ἐνθουσιασμός μας ὑπῆρξε ἀπερίγραπτος, πολὺ δὲ περισσότερο ὅταν στὴ σκηνὴ εἴδαμε νὰ παρουσιάζεται κι' ὁ ἴδιος, καλεσμένος ἀπὸ τὶς φωνές μας... Νὰ συγχαροῦμε τὸ συγγραφέα τῆς Στέλλας Βιολάντη; Ἔχει ἀκούσει τόσα ἀπὸ τόσους μεγάλους συγχαρητήρια! Ἐμεῖς μόνο ὁλόθερμες τὶς εὐχές μας τοῦ στέλνουμε, νὰ ζήσῃ χίλια χρόνια γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ μεγάλο ἔργο ποὺ ἀνέλαβε, καὶ νὰ νοιώθῃ ἐμᾶς τὰ παιδιά του νὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὸν εὐγνωμονοῦν γιὰ τὰ τόσα ποὺ κάνει γι' αὐτά». (Ἔλαβα καὶ τὸ πρῶτο γράμμα τῆς ***Μιμόζας*** ποὺ μοῦ ἔγραψε μὲ τὴ ***Λουλουδένια Σκιά***, καὶ κατόπι τὸ ἄλλο ποὺ μοῦ ἔγραψε μόνη της).

Ὁ παλιός μου φίλος καὶ συνεργάτης Κ.Π. Λευκαδίτης, ποὺ μοῦ εἶχε στείλει τελευταῖα ὕστερ' ἀπὸ χρόνια σιωπῆς ἕνα ποίημά του, μοῦ γράφει πὼς συγκινήθηκε πολὺ σὰν τὸ εἶδε δημοσιευμένο, γιατὶ τὸν ἔκανε νὰ φαντασθῇ πὼς ζοῦμε στὶς παλιὲς καλὲς ἡμέρες. *Καὶ προσθέτει*: «Ἀλήθεια, ἂν ἔμεινε κάτι ἀπὸ τότε ὄρθιο, ἴσως αὐτὸ εἶναι μονάχα ἡ Διάπλασι, πρᾶμμα ποὺ τὸ χρωστᾶμε στὴν ἀνεξάντλητη ζωτικότητά της. Εὔχομαι οἱ δύσκολοι καιροὶ νὰ περάσουν γρήγορα, κι' ἡ Διάπλασι νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀποστολή της χωρὶς τὶς στενοχώριες ποὺ περνάει σήμερα. Πῶς θὰ χαρῶ νὰ ἰδῶ τὸ γιό μου ἀργότερα—αὐτὸ τὸ «ἀγοράκι ποὺ περπατάει στὰ πέντε χρόνια»—*νὰ εἶναι ἀπορροφημένο* στὸ διάβασμα τῶν σελίδων της, ὅπως γινόταν ὅταν ἤμουν κι' ἐγὼ παιδὶ καί, μπορῶ νὰ πῶ, γίνεται ἀκόμα καὶ τώρα, κι' ἀπὸ μένα, κι' ἀπὸ τὴ μητέρα του, τὴν παλιὰ ***Μάγισσα***». Περιττὸ νὰ πῶ πόσο μὲ συγκίνησε καὶ μένα αὐτὸ τὸ γράμμα...

Ὡραίας ἐπιστολάς μοῦ ἔστειλαν ὡς τὸ τέλος Μαρτίου κι' οἱ ἑξῆς: ***Νηρέας*** (ποὺ εὐτυχῶς εἶναι τώρα καλά), ***Θρυλικὴ Ροδόπη*** (τέσσερα παλιὰ γράμματά της καὶ δυὸ ἐπιταγές), ***Ζουζοὺνι*** (κι' ἕνα ποίημα γιὰ τὶς ... ἀποκρηές), ***Ἄσπρο Ἀραπάκι*** (δυὸ πολὺ παλιὰ γράμματα), ***Θρυλικὴ Ροδόπη*** (ἄλλο της γράμμα τοῦ Φεβρουαρίου), ***Ἄσπρο Ἀραπάκι*** (κι' ἄλλο του γράμμα τοῦ Ἰανουαρίου), ***Χρυσὴ Φλόγα*** (μὲ τὴ σημείωση τῶν Ἐδσήμων της τοῦ 1943), ***Ἑλλάδα-Φῶς, Τσαμπατζῆς, Τρεχαντῆρι, Λουδοβῖκος, Μυρωμένο Ἀγριολούλουδο*** (μὲ τὶς 3000 δρ. πληρώθηκε ἡ ἀγγελία, γιὰ τὸ ψευδώνυμο θὰ στείλῃ δρ. 5000), ***Κυματοθραύστης, Καφετζῆς*** καὶ ***Νηρέας*** (ἄλλο γράμμα του ἀπὸ 16 Μαρτίου). — Ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει νὰ τοὺς πῶ σήμερα περισσότερα, ἐξετέλεσα ὅμως τὶς παραγγελίες τους, τοὺς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ περιμένω νὰ μοῦ ξαναγράφουν.

Παροράματα.—Στὸ φύλλο 6-7, στὸ ποίημα τοῦ Κ.Π. Λευκαδίτη, ὁ τελευταῖος στίχος θέλει «ἀντὶ νὰ σβύνουν», κι' ὄχι «νὰ μᾶς σβύνουν», ὅπως δημοσιεύθηκε κατὰ λάθος.—Στὸ ἴδιο φύλλο, ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Στεφ. Παντερμαλῆ «Τὸ Σχολεῖο», παραλείφθηκε ἀπὸ ἀπροσεξία ἡ ὑπογραφή του.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Νέα Ψευδώνυμα: Κόρη τοῦ Νέβα, κ. (; ;). Θερινὴ Ὀπτασία, κ. (; ;). Ἀμουδερὸ Ἀκρογιάλι, ἀ. (ΗΤ). Ἀητὸς τῆς Ζήριας, ἀ. (ΓΤ). Ἀδάμας, ἀ. (ΣΒ). Παπαπαχούμιος, ἀ. (ΜΧ). Στραβοπερπατούσα, κ. (ΜΧ). Ἐρυθροσταυρίτισσα κ. (ΕΛ). Ζακελίνα, κ. (ΜΙ). Ξανθὴ Νεράϊδα, κ. (ΛΑ). Αἴσωπος, ἀ. (ΛΜ). Ἀγριομοσκιά, κ. (ΑΒ). Μή μου Ἅπτου, κ. (ΧΠ). Ζουμπουλάκι, κ. (ΕΑ). Λευκορεΐτης, ἀ. (Πλ). Χωριάτης, ἀ. (ΜΑ). Νιόνιος, ἀ. (ΔΚ). Γένης, ἀ. (ΑΤ). Ἀνεμώνη, κ. (ΖΤ). Μαυρόγατος, ἀ. (ΣΤ). Λόλης, ἀ. (ΛΣ). Βασιλεὺς τῶν Λουλουδιῶν, ἀ. (ΣΤ). Ἀράπης, ἀ. (ΓΖ). Ἀνοιξιάτικη Βραδυά, κ. (ΚΜ). Ροδοδάκτυλος Ἠώς, κ. (ΑΓ). Νούμερο 13, κ. (ΝΣ). Πονηρὸ Πνεῦμα, ἀ. (ΜΜ). Πεντάμορφη, κ. (ΝΓ). Ξανθὸ Ὄραμα, κ. (ΓΚ). Κῦμα τῆς Ἀκρογιαλιᾶς, κ. (ΑΡ). Ἄνθος τῆς Λευτεριᾶς, κ. (ΡΑ). Ξανθὸς Κόμης, ἀ. (ΕΔ). Μικρὸς Παρατηρητής, *ἀ. (ΒΛ)*. *Μικρὸς Μακεδών*, ἀ. (ΕΤ). Συριανὸ Ναυτάκι, ἀ. (ΔΓ). Χειμώνανθος, κ. (ΜΣ). Σύλβια, κ. (ΣΦ). Σκλάβα τοῦ Πόνου, κ. (ΚΚ). Σιβιλιάνα, κ. (ΣΦ). Λευκὸς Κρῖνος, κ. (ΜΣ). Λυκόπουλο, ἀ. (ΑΕ). Κακίστρα, κ. (ΛΔ). Σύλλογος «Μικρὸς Φάρος» Γελαστή, κ. (ΧΛ). Ἀτρόμητο Ζιζάνιο, κ. (ΑΧ). Μελῳδία, κ. (ΠΚ). Χρυσαστέρι, ἀ. (ΚΚ) Σενέκα, κ. (ΝΔ). Ἱππότης τῆς Ρούμελης, ἀ. (ΚΧ). Ἀγράμματος Φιλόσοφος ἀ. (ΙΤ). Ὀνειροπλέχτρα, κ. (ΑΜ). Πράσινο Ντόμινο, κ. (ΚΓ). Θηρίο τῆς Ζούγκλας, ἀ. Ἀγνὴ Ψυχούλα, κ. (ΕΚ).

Ἀνανεώσεις Ψευδωνύμων: Μίκης Ζέζας, ἀ. Παπαρούνα, κ. Αὐγούλα, κ. Σουσουράδα, κ. *Φίλος τοῦ Βιβλίου*, ἀ. Μαῦρος Ἀετός, ἀ. Ἀγριοτριαντάφυλλο, κ. Θαλασσοπνοή, ἀ. Στοχαστής, ἀ. Ἀγριολούλουδο, κ. Ἡρωῒς Ἑλληνοπούλα, κ.

Ἡ Διάπλασις ἀσπάζεται τοὺς φίλους της: ***Ἀγριοτριαντάφυλλο*** (ἔλαβα· καλὴ ὄρεξη· περιμένω τἄλλα κι' εὐχαριστῶ) ***Χιονοθύελλαν*** (τώρα ποὺ μένεις στὰς Ἀθήνας, πέρασε ἀπὸ τὸ γραφεῖο μου νὰ τὰ κανονίσῃς ὅλα) ***Γεώργιον Δ. Σιωνίδην*** (εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ τὴ φιλικὴ *φροντίδα· τὸ γραφεῖο σᾶς* ἔστειλε σχετικὴ σημείωση) ***Μαίρην-Ἀμαλίαν, Κωστὴν Μυρτιὰν*** κτλ. κτλ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 302ου Διαγωνισμοῦ Λύσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου δεκταὶ μέχρι τέλους Μαΐου

40. Δεξίγριφος.

Μιὰ πρόθεση καὶ πόλη
Τῆς Γερμανίας ἐπῆρα,
Ἀνύποπτη τὰ ἕνωσα,
Μὰ τί κακή μου μοῖρα!
Μὲ πλάκωσε ἀρρώστεια...
Μὴ μὲ ρωτᾶτε ποία —
Δὲν ἔχω θεραπεία!

Μόνα Λίζα

41. Συλλαβόγριφος

Χτύπησα δυὸ νότες.
Μιὰ βυζαντινή.
Μιὰ εὐρωπαϊκή,
Κι' ἔκαμα τροφὴ
Θρεπτικὴ ἀπ' εἰς πρῶτες.

Χρυσάνθεμον

42. Μεταγραμματισμός

Βάζεις ἄλφα ἀντὶ γιὰ ἦτα,
Κι' ἀπὸ πόλη τουρκική,
Γίνεται ἄρωμα γλυκύ,
Ποὺ τὸ γράφει κιόλα — κοίτα —
Ἡ Ἁγία μας Γραφή.

Περίεργος

43. Ἕλιξ

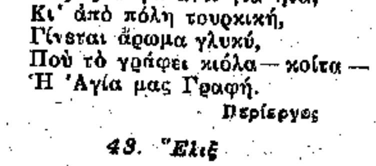

Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸν σταυρὸν καὶ τελειώνομεν εἰς τὸ σῖγμα, ἀκολουθοῦντες τὰς γραμμὰς τῆς ἕλικος κατὰ τὸ σχῆμα. Κάθε γραμμή, μικρὰ ἢ μεγάλη, εἶναι μία λέξις. Ὥστε ἡ ἕλιξ θὰ ἔχῃ ἐν ὅλῳ ἕνδεκα, τὰς ἑξῆς: Πρόθεσις, σύνδεσμος τῆς κοινῆς, πρόθεσις, αἰσθητήριον, ἱερὰ ἀκρόπολις, κλωστή, ἥρως τραγῳδίας τοῦ Σαίξπηρ, δένδρον, ἐθνικὸν σύμβολον, ἀρχαία πόλις τοῦ Ἑλλησπόντου, *ἀρχαία πόλις* τῆς θρακικῆς χερσονήσου.

Χρυσαυγή

44. Κρυπτογραφικόν

12345567 = Ποταμὸς τῆς Εὐρώπης
2167 = Πολλοὶ ἢ πολλὰ μαζί.
3256 = Γάλλος μυθιστοριογράφος
45567 = Κράτος τῆς Εὐρώπης.
5616 = Ζῶον.
6516 = Ἀγώνισμα.
76127 = Νῆσος τοῦ Αἰγαίου.

Ἀγέρωχος Ἀρκάς

45—49. Μαγικὸν γράμμα.

Τῇ ἀνταλλαγῇ ἑνὸς γράμματος εἰς ἑκάστην τῶν κάτωθι λέξεων δι' ἑνὸς ἄλλου, *πάντοτε τοῦ αὐτοῦ*, νὰ σχηματισθοῦν ἄνευ ἀναγραμματισμοῦ ἄλλαι τόσαι λέξεις, πᾶσαι γεωγραφικὰ ὀνόματα:

κυρία, ἀνία, γάμος, λέμβος, λοφιά.

Ἰωνικὸς Ἀστὴρ

50—54. Πτερωτὸν Γράμμα.

Αἱ κάτωθι ζητούμεναι λέξεις ἔχουν ἀπὸ ἓν γράμμα κοινὸν—τὸ πτερωτὸν—τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ πρῶτον εἰς τὴν πρώτην, δεύτερον εἰς τὴν δευτέραν, τρίτον εἰς τὴν τρίτην καὶ οὕτω καθεξῆς:

Ἱερὸν σύμβολον - Στέγη ἀπόρων, γερόντων, ἀσθενῶν κλπ. — Ζῶον πολύτιμον διὰ τὸ δέρμα του — Ἐπιμονὴ μέχρις ἐλαττώματος — Πόλις τῆς Θεσσαλίας.

Διαβολόπαιδο

55. Γρῖφος

$\dfrac{\text{τηλ}}{\text{ὤν}}$ οἶκοι + : λεξ 1

Πρόμαχος τῆς Διαπλάσεως

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευματ. Ἀσκήσεων τῶν φύλλων 14-15 καὶ 16-17 τοῦ 1943.

117. Οἰδίπους (ἠδύ, πούς). — 118. Φάλαρις (φά, λᾶ, ρίς). — 119. Λέσβο[ς]—βέλος. — 120.

```
Α Ν Α Σ Τ Α Σ Ι Α
Ν   Ρ   Ρ   Μ   Ν
Α Ρ Ι Μ Α Θ Α Ι Α
Σ   Μ   Ν   Ρ   Κ
Τ Ρ Α Ν Σ Β Α Α Λ
Α   Θ   Β   Γ   Α
Σ Μ Α Ρ Α Γ Δ Ο Σ
Ι   Ι   Α   Ο   Ι
Α Ν Α Κ Λ Α Σ Ι Σ
```

121. ΑΘΗΝΑΙ (θανή, ἠνία, Νάθαν, Ἰάνθη).—122-123. Ὁ παππούς, ἡ γιαγιά, τὸ ἐγγόνι. Ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, τὸ παιδί.—124 Φανός-Σανός, Ἶνα-Ἀνά. Δῆλος-Μῆλος, Πρὸς-Ὄρος, Λάπων-Σάπων. Καὶ μὲ τἀρχικὰ τῶν δευτέρων λέξεων: ΣΑΜΟΣ.—125. ***Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα*** (ανδ, ρα μ' ι, ἐν ε πε, μου σ' α).

126. Ἰάλεμος (ἴα, λαιμός).—127. Ὦμος-Μῶμος.—128. Νίκος-κόνις.

129.
```
ΣΚΗΝΗ   ΑΡΝΟΣ   ΝΥΝ
Ο   Χ   Ι   Η   Ο
Ν ΗΔΩ   Ο ΝΗΜ   Ω
Η Ρ     Ρ Ω     Ρ
ΑΗΡ  ΑΜΛΕΤ  ΕΚΑΤΗ
```

130. ΥΜΕΝΑΙΟΣ (Μάϊος, Εὔμαιος, Νιveut, Αἴας, Ἰανός, ὁμάς, σεισμός).—131-135. Ἡ πτερωτὴ πρόθεσις εἶναι ἡ ΑΝΑ: ἈΝΑφη, ΚαΝΑρης, ἌδΑΝΑ, ΤίρΑΝΑ, ΣαρδΑΝΑπαλος.—136. ΕΡΑΤΩ (Εὐδαίμων, Ρίπτω, Ἀφετηρία, Τολμηρός, Ὡραῖος). — 137. Ὅποιος γυρεύει τὰ πολλὰ χάνει καὶ τὰ λίγα. — 138. ***Γιάννης κερνᾷ καὶ Γιάννης πίνει*** (γιαν εἰς κερ, Νάκε, γιαν εἰς πῖ νί).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Οι νέοι δροι: Δὲν δημοσιεύεται Ἀγγελία μεγαλυτέρα τῶν 15 στίχων, καὶ μόνον μία τοῦ καθενὸς εἰς κάθε φύλλον. Τιμολόγιον: Ἕως δέκα τὸ πολὺ λέξεις μὲ ἁπλᾶ στοιχεῖα, δρχ. 10.000. Πέραν τῶν δέκα λέξεων, 1000 δρ. ἡ λέξις μὲ ἁπλᾶ, δρ. 2.000 μὲ παχέα καὶ 3.000 δρ. μὲ κεφαλαῖα. Ὁ χαριστὸς στίχος δρ. 5 000.

[ΜΔ - 102]

Πρωτομπαίνοντας στὴν κίνηση τῆς Διαπλασης χαιρετῶ Διαπλασόπουλα καὶ Διαπλασοπούλες καὶ ἀλληλογραφῶ μὲ ὅλους καὶ ὅλες.

Διεύθυνσις: Ζίτα Δεμερούτη. Ξυλόκαστρο Κορινθίας διὰ

Πληγωμένη Πεταλούδα

[ΜΔ - 103]

Σὲ τὸ *Νηρέα* γιὰ τὴ διάλεξή του συγχαρητήρια κι' εὐχὲς γιὰ γρήγορη ἀνάρρωση.

***

Μὲ λύπη καταργῶ τὸ διαγωνισμὸ [ΜΓ-54]. Πῆρα τόσο λίγες ἀπαντήσεις. Τεμπέλιασαν τὰ Διαπλασόπουλα, δὲν ξέρουν ἢ ἐμένα περιφρονοῦν;

ΓΑΚΙΝΘΟΣ

[ΜΔ - 104]

5 Φ*αντάσματα*, ἀναμένομεν ἀναγγελθεῖσαν χειμερινὴν δράσιν.

Νικηφόρος, Τρεχαγυρευόπουλος

[ΜΔ-105]

Πρωτομπαίνοντας στὸ Διαπλασόκοσμο χαιρετῶ ὅλους - ες ἰδιαιτέρως Λεωνίδαν.

Ναυτάκι τῆς Δέσβου

[ΜΔ-106]

Θ*εαγένη* πῶς πάνε τὰ κρέπ; *Καπετανόπουλο*, εἶσαι μεγάλος μαυραγορίτης

Λυκόφως τῆς Δόξης

[ΜΔ-107]

Πρωτομπαίνοντας στὴν κίνηση τῆς Διαπλάσεως χαιρετῶ ὅλους καὶ ὅλες.

Παιδὶ τῆς Θάλασσας
«Εὐθύμων Ἑλληνόπουλων»

[ΜΔ 108]

Μ*ακεδόνες*» θὰ εἶμαι πάντα ὑπερασπιστὴς καὶ καθοδηγητής σας. *Λύγκα*· ἀπάντηση, ἢ περιφρόνησή μου. *Ζουμπουλένια*· περαστικά ἀπ' τὸν «πρόωρο μεγαλισμό».

ΣΚΑΡΑΒΑΙΟΣ
Νίκης Ἑλλάδας

[ΜΔ-109]

Διαπλασόπουλα-ες.

Μὲ χαρὰ σᾶς ἀναγγέλλω, ὅτι εἰσέρχομαι εἰς τὴν διαπλασιακὴν κίνησιν.

ΕΝΤΕΛΒΑΙΣ

[ΜΔ-110]

Μικρὸς Λογοτέχνης: Μαντράχαλος εἰς τὸ μπεῖ καὶ γρὺ λογοτεχνία.

Μικρὲ Κόμη, κεραμίδα ἡ ἀγγελία τοῦ Ναυτάκι τῆς Λέσβου.

Λεωνίδας

[ΜΔ-111]

Εὐχαριστῶ θερμότατα τοὺς «*Κολλιτέχνες*» γιὰ τὴν εὐγενικιά τους πρόσκληση στὴ διάλεξη ποὺ γινε τὴν περασμένη Κυριακή.

— Θέλω νὰ γνωριστῶ μὲ τοὺς Παγκρατιῶτες καὶ τὶς Παγκρατιώτισσες μιὰ καὶ μένω κι' ἐγὼ στὸ Παγκράτι.

Μένω στὴ Νεράϊδα ὁδὸς Χρυσηΐδος 2. Ζητῆστε ἢ γράψατε στὸ Νίκο Μπούρα

ΜΠΟΥΛΗΣ

Καὶ γιὰ κάθε παρεξήγηση
ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

[ΜΔ-112]

Πρωτομπαίνοντας στὸ σαλονάκι τῆς «Διάπλασης» χαιρετῶ ὅλους-ες.

Ἀλληλογραφῶ μὲ παιδιὰ καὶ κορίτσια τῆς μεσαίας τάξης. Διεύθυνσις Μαίρη Κλουτσινιώτου Ξυλόκαστρον (Κορινθίας) διὰ

Γαλάζια Σκιά

[ΜΔ-113]

Ροδοδάκτυλη μαντεύεις ποιὰ εἶμαι; Μιμόζα μου ὁ οὐρανὸς ξαστέρωσε πάλι! τί χαρά!

Ἀγριολούλουδο

[ΜΔ-114]

Ἡ προθεσμία τοῦ διαγωνισμοῦ μου παρατείνεται ἕνα μῆνα, ἡ δὲ συμμετοχὴ αὐξάνεται σὲ 5000 δραχμές.

Περιμένω ἀπὸ ὅλους-ες.

Λάβαρον τοῦ Ἀρκαδίου

[ΜΔ-115]

Λουλουδένια σκιά, ὁλόθερμα συγχαρητήρια γιὰ τὸ ὡραῖο βραβεῖο. Ἀγριολούλουδο, καρδιόβγαλτες εὐχές...

Μιμόζα

[ΜΔ-116]

1η ἀποκάλυψις: Νεῖνος Ζηριώτης, Κώστας Λεβεδέας

Ἀνθισμένο Γιασεμί

[ΜΔ-417]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ ΝΗΡΕΑ (ΜΓ'-257)

Α) *Λογοτεχνικός*

Α' Βραβεῖο: ΡΟΔΗ ΑΓΓΙΝΗ

Β' Βραβεῖο: ΑΛΚΗΣ ΜΥΡΑΣ

Ἔπαινος: *Νεῖνος Ζηριώτης, Νίλς, Χ. Ἠλάτης.*

Β) *Μετάφραση ἀπ'τὴν καθαρεύουσα*

Α' Βραβεῖο: ΑΙΕΝ ΑΡΙΣΤΕΥΕΙΝ

Β' Βραβεῖο: ΝΙΑΣ

Ἔπαινος: *Ρόδη Δύγενή, Ἄλκης Μύρας.*

Τὰ βραβεῖα —τέσσερα ἀντὶ ἕξη γιὰ τὸ λιγοστὸ τῶν ἀπαντήσεων— δόθηκαν. Συγχαίρω βραβευμένους κι' εὐχαριστῶ ὅλους.

[ΜΔ-118]

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

1. Νέα Μέλη: *Νηρέας* (Δεκέμβρης), *Πειραιωτόπουλο* (Φλεβάρης), *Ἄλκης Μύρας* (Μάρτης).

2. Στὶς 13 τοῦ Φλεβάρη ἔγινε Φιλολογικὸ Μνημόσυνο τοῦ Ζαχαρία Παπαντωνίου, στὸ σπίτι τῆς κ. Λουλούκας Ξενοπούλου - Νατσίου. Μίλησαν:

Ἡ *Ρόδη Δύγενή* γιὰ τὸν Παπαντωνίου σὰν Πνευματικὸ Ἄτομο.

Τὸ *Πολιὸ Βιολὶ* γιὰ τὸν Τεχνοκρίτη.

Ὁ *Νηρέας* γιὰ τὸ Διηγηματογράφο κι' ὁ *Ὁμορφολάτρης* γιὰ τὸν Ποιητή.

Ἀπάγγειλαν ἡ *Ψυχὴ τοῦ Δάσους* κι' ὁ *Διαβάτης*, κ' ἡ *Αἰσιόδοξη* τραγούδησε τὴν «Κοπέλλα τὴ Μαριγώ» μὲ συνοδεία φλογέρας ἀπὸ τὴ *Ρόδη Δύγενή*.

Εὐχαριστοῦμε θερμὰ ὅσους μᾶς παρακολούθησαν — ἰδιαίτερα τὸ σπιτικὸ τῆς Διαπλάσεως καὶ τὴν οἰκογένεια ποὺ μᾶς φιλοξένησε.

3. Στὶς 17 τοῦ Φλεβάρη, μοιράστηκαν μὲ μικρὴ παιδικὴ γιορτὴ στὸ σπίτι τῆς *Ἀμφιβολίας*, σὲ φτωχὰ παιδιά, τὰ παπουτσάκια ποὺ εἴχαμε ἀγοράσει (ΜΔ'-30).

[ΜΔ 119]

Η «*Νίκη-Ἑλλὰς*» Θεσσαλονίκης ἀνακηρύσσεται *σχολεῖο* Διαπλασιακῶν συλλόγων! Ὅλοι οἱ προσερχόμενοι, μετὰ τρίμηνη θητεία, φεύγουν γιὰ νὰ δημιουργήσουν νέο σύλλογο»!

ΕΛΛΗΝΑΣ
Νίκης-Ἑλλάδος

[ΜΔ-120]

Ζουμπουλάκι καλὰ τὰ λὲς στὸν Μυστήριο.

Κῦμα τῆς Ἀκρογιαλιᾶς

[ΜΔ-121]

Μικρὲ πλοίαρχε ὄχι τόση σοβαρότητα! Μιμόζα, γειά σου ξαδελφούλα μου.

Λουλουδένια Σκιά

[ΜΔ 122]

Λεωνίδα ἡ ἀγγελία σου δὲ μὲ πειράζει γιατί τότε εἶσαι κι' ἐσὺ μαντράχαλος.

Ναυτάκι τῆς Λέσβου, σοῦ ταιριάζει καλύτερα τριπίθαμος τῆς Λέσβου.

Μικρὲ Λογοτέχνη, σὰ νὰ κλείνεσαι πολὺ σπίτι σου, βγαίνε καὶ λίγο ἔξω.

Ξανθὸς Κόμης

[ΜΔ-123]

Πρωτομπαίνοντας στὴν κίνηση τῆς Διάπλασης, χαιρετῶ ὅλους-ες πέρα γιὰ πέρα.

Πάτησιωτοπούλα, τί γίνεται ἡ Μὶς Γκρέϋ!

Μικρὴ Συγγραφεύς

[ΜΔ-124]

Φ*αῖδρο*, γιὰ τὴν ἀφιέρωση εὐχαριστῶ, ἀπὸ τὰ «τραγούδια» σου γοητευμένος.

Δευκοπυργιώτη, τὴ φήμη τοῦ Κούζα ζήλεψες, μικρέ μου;

ΦΟΡΚΥΣ

[ΜΔ 125]

Ρ*οζελάντια, Ἀτὲ Ἰράμ, Φροῦτο, Ἀσκραῖε*, τὶς θερμότερες εὐχές μας.

Πεζοὶ Ρυθμοί, χιλιόχρονος, εὐτυχισμένος!

(Καθυστερημένη)

Αἰσιόδοξη—Νηρέας

[ΜΔ-126]

ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΔΟΞΑ ΕΛΛΑΣ»

Ἐγγράφτε τὶς: Ἐξωτικὸ Γιασεμί, Καστανούλα, Πράσινη Γατούλα, Μίμη Ζερβό.

Καινούργια μέλη.—Μελωδία, Χρυσαστέρι καὶ Β. Μαυροπούλου (ἐπίτιμο).

[ΜΔ-127]

ΜΕ ΤΟΥΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥΣ:

Ἕνα θερμὸ ΧΑΙΡΕ σ' ὅλα τὰ διαπλασόπουλα καὶ μηνύματα ἀγάπης στέλνει ὁ ΚΩΣΤΗΣ ΜΥΡΤΙΑΣ

ποὺ μὲ πιότερο κέφι φέτος συνεχίζει τὴ δράση του...

[ΜΔ-128]

Δ*ιαπλασόκοσμε*...

Πρωτομπαίνοντας στὴν Διάπλασιν χαιρετῶ ὅλους-ες, ἀλληλογραφῶ καὶ ἀνταλλάσσω Μ.Μ., γράψατε πρῶτοι-αι εἰς τὴν διεύθυνσιν: Ἀδα Ἑλένην Κουμουτσάκου, Δαιμονογιάννη 12, Ἀθῆναι (8), διὰ Ἀγνὴ Ψυχούλα.

ΑΓΝΗ ΨΥΧΟΥΛΑ

[ΜΔ - 129]

ΔΙΑΠΛΑΣΟΠΟΥΛΑ-ΕΣ

Περιμένω ἀπὸ ὅλους ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ εἰς τὴν ΜΔ-48.

Ἰζόλδη, Πάφ-πούφ, Κανάρη, Τρελλὴ Πιτσιρίκα, ἔλαβα εὐχαριστῶ περιμένω καὶ *τετραδιάκια* σας.

Δεσπὴ Καρδούλα: τετραδιάκι σου πολὺ ὡραῖα εὐχαριστῶ.

ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

[ΜΔ - 130]

Διαπλασόκοσμε,

Πρωτομπαίνοντας στὴν Διάπλασι, χαιρετῶ ὅλους-ες, ἀλληλογραφῶ καὶ ἀνταλλάσσω Μ. Μ. Γράψατε πρῶτοι-αι εἰς τὴν διεύθυνσιν Καν Τιτὴ Δούκα. Φιντίου 14, Ἀθῆναι (8) διὰ Ροζαλὴ Αὐγούλα

ΡΟΔΑΛΗ ΑΥΓΟΥΛΑ